

Det europeiske miljøbyrås strategi for 2009–2013 Flerårig arbeidsprogram

Omslagsdesign: Det europeiske miljøbyrå
Layout: Det europeiske miljøbyrå

Juridisk meddelelse

Innholdet i denne publikasjonen gjenspeiler ikke nødvendigvis den offisielle holdningen til Europakommisjonen eller andre av De europeiske fellesskaps institusjoner. Verken Det europeiske miljøbyrå eller personer eller selskaper som handler på byråets vegne, er ansvarlig for eventuell bruk av informasjonen i denne rapporten.

Opphavsrett

© Det europeiske miljøbyrå, København, 2009
Med mindre annet er angitt, er gjengivelse tillatt med kildeangivelse.

Informasjon om Den europeiske union er tilgjengelig på internett. Tilgang til informasjonen fås via Europa-serveren (www.europa.eu).

Luxembourg: Kontoret for De europeiske fellesskaps offisielle publikasjoner, 2009

ISBN 978-92-9213-031-2
DOI 10.2800/20992

Miljøvennlig framstilt

Denne publikasjonen er trykt i henhold til høye miljøstandarder.

Trykt av Schultz Grafisk

- Miljøstyrings sertifikat: ISO 14001
- IQNet — The International Certification Network DS/EN ISO 14001:2004

- Kvalitetssertifikat: ISO 9001: 2000
- EMAS-registrert — reg.nr. DK — 000235
- Miljømerket med det offisielle nordiske miljømerket Svanen, reg.nr. 541 176

Papir

RePrint — 90 g/m².

CyclusOffset — 250 g/m².

Begge papirkvalitetene er resirkulert papir og har oppnådd det nordiske miljømerket Svanen.

Trykt i Danmark

Det europeiske miljøbyrå
Kongens Nytorv 6
1050 København K
Danmark
Tlf.: +45 33 36 71 00
Faks: +45 33 36 71 99
Nettsted: eea.europa.eu
Henvendelser: eea.europa.eu/enquiries

Det europeiske miljøbyrås strategi for 2009–2013

Flerårig arbeidsprogram

Kort om Det europeiske miljøbyrå

Det europeiske miljøbyrå (EEA) er et europeisk offentlig organ for formidling av objektiv, pålitelig og sammenlignbar informasjon om miljøet. Det har som mål å sikre at beslutningstakere og allmennheten er informert om miljøtilstand og miljøutsikter. Miljøbyrået gir også Fellesskapet og medlemslandene den uavhengige vitenskapelige kunnskapen og tekniske støtten de trenger for å treffe hensiktsmessige tiltak for å beskytte og forbedre miljøet i tråd med i traktaten og Fellesskapets ulike handlingsprogrammer på områdene miljø og bærekraftig utvikling. Miljøbyrået samarbeider med departementer og statlige organer, internasjonale konvensjoner og FNs særorganisasjoner, det vitenskapelige samfunn, privat sektor og sivilsamfunnet.

Det gjennomfører et bredt spekter av integrerte miljøvurderinger og tematiske vurderinger, herunder femårige miljøtilstands- og miljøutsiktsrapporter, tematiske og sektorvise vurderinger, analyser av effekten av politiske tiltak, framtidsstudier og konsekvensene av globaliseringen for Europas

miljø og ressurser. Miljøbyrået er en viktig kilde til miljørelaterte data og indikatorer og en sentral produsent av miljøkunnskap og miljøinformasjon.

Det europeiske miljøbyrå (EEA) og Det europeiske nettet for miljøinformasjon og miljøobservasjon (Eionet) ble opprettet ved rådsforordning (EØF) nr. 1210/90 av 7. mai 1990 (som endret ved rådsforordning (EF) nr. 933/1999 av 29. april 1999 og europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1641/2003 av 22. juli 2003). Beslutningen om at Miljøbyrået skulle ligge i København, ble truffet i 1993, og driften kom i gang i 1994. Grunnforordningen fastsetter en rekke oppgaver (artikkel 2) og hovedvirksomhetsområder (artikkel 3) for byrået, som skal prioriteres i byråets flerårige og årlige arbeidsprogrammer.

Strategien for 2009–2013 er byråets fjerde flerårige arbeidsprogram. Den ble vedtatt av styret etter den skriftlige framgangsmåten etter dets 52. møte 26. november 2008.

Vår visjon

Å bli anerkjent som verdens ledende organ for framskaffelse av aktuelle, relevante og tilgjengelige data, informasjon, kunnskap og vurderinger av miljøet i Europa.

Leder for Det europeiske miljøbyrås styre

Dr. Karsten Sach

På vegne av styret vil jeg gjerne takke avtroppende styreleder Lars-Erik Liljelund for hans engasjement og innsats som leder for styret. I løpet av de siste par årene har miljøpolitikken kommet høyere opp på den politiske dagsordenen, noe som er en anerkjennelse av Miljøbyråets arbeid og et bevis på at dets bidrag er mer relevant enn noen gang.

Miljøbyrået står godt rustet til å videreutvikle sin rolle som leverandør av uavhengig, kvalitetssikret miljøinformasjon. Hvis vi nå vender blikket framover noen år, vil jeg gjerne sette fokus på noen punkter i byråets strategi.

Som de foregående bygger denne strategien opp under EUs miljøhandlingsprogrammer. Klimaendringer, natur, biologisk mangfold, miljø og helse samt naturressurser og avfall vil fortsatt stå i sentrum for Miljøbyråets arbeid. Videreutvikling av Systemet for deling av miljøinformasjon (SEIS) inngår også i strategien for 2009–2013.

Å gjennomføre integrerte miljøvurderinger og foregripe nye måter å betrakte ting på, særlig når det gjelder økosystemtjenester, miljøeffektivitet og ny teknologi, vil stå sentralt i utformingen av Europas miljøpolitikk. En godt utformet miljøpolitikk er en samfunnsmessig og økonomisk forutsetning som vil være positiv både for samfunnet og økonomien.

Det europeiske miljøbyrå vil fortsette sitt tette samarbeid med nabolandene, særlig på Vest-Balkan. Det er viktig at dette samarbeidet, som kom i gang tidlig, ikke bare styrker kvaliteten og dekningsgraden på miljøinformasjonen, men også bidrar til å stabilisere miljøet i disse landene.

I en litt større sammenheng inneholdt Det europeiske miljøbyrås rapport *"Europe's environment — the fourth assessment"* fra 2007, også kjent som Beograd-rapporten, politisk relevant, oppdatert og pålitelig informasjon om samspillet mellom miljø og samfunn i hele Europa, i 56 land. Rapporten illustrerte også at om miljøpolitikken skal lykkes, må alle aktører på banen, både på globalt og regionalt plan.

Allmennheten, beslutningstakerne, det vitenskapelige samfunn og politikere drar alle nytte av arbeidet byrået gjør, og vil dra enda større nytte av det i framtiden, for klimaendringer, tap av biologisk mangfold, vann- og luftkvalitet er alle temaer som får temperaturen i debatten opp.

Etter min mening vil dette bare være mulig hvis Det europeiske miljøbyrå fortsetter å ha blikket rettet framover og i de kommende fem årene fortsetter å framskaffe informasjon som er aktuell, relevant og solid.

Leder for Det europeiske miljøbyrås vitenskapelige komité

Prof. László Somlyódy

Helt siden Det europeiske miljøbyrå ble opprettet, har byrået vært bistått av en uavhengig vitenskapelig komité hvis medlemmer har særlige kvalifikasjoner på området miljøvern. Til sammen dekker de et bredt spekter av miljørelaterte kompetanseområder og sikrer en vitenskapelig forankring for byråets produkter. Byrået har en omfattende miljødagsorden og holder et våkent øye med nye trender. Det spiller også en sentral rolle som bindeledd mellom drøftingene som finner sted på vitenskapelig og politisk plan.

Den vitenskapelige komité mener Miljøbyråets nye flerårige arbeidsprogram for perioden 2009–2013 er et uttømmende, velbalansert dokument. Det dekker ikke bare naturlige, fysiske, biologiske, kjemiske og mekaniske aspekter, men tar også politiske implikasjoner, økonomiske drivkrefter og samfunnsmessige føringer i betraktning. Denne tverrfaglige tilnærmingen går inn i selve kjernen i programmet, gjennom et antall tverrgående temaer og integrerte miljøvurderinger som byrået skal iverksette.

De femårige miljøtilstandsrapportene og de felleseuropeiske vurderingene byrået utarbeider, har bidratt til å forme prioriteringene for forskningsrammeprogrammene. Akkurat her ser jeg at Den vitenskapelige komité kan innta en mer aktiv rolle og bidra til å forme forskningsagendaen for de områdene komiteen dekker, men også forskningsagendaen knyttet til ny teknologi, som bio- og nanoteknologi.

Ved å stille seg bak en mer helhetlig holdning til alt som har med miljø, økonomi, samfunn og teknologi å gjøre, vil Den vitenskapelige komité bidra til å bygge forbindelser og opprettholde en tettere dialog ikke bare med partnere innen akademia og forskning, men også med frivillige organisasjoner, industrien og borgerne.

Miljøbyrået arbeider i et felt som utvikler seg i rasende fart. Det er derfor viktig å gripe de mulighetene som nye utviklinger byr på, som GMES og andre storskala overvåkingsinitiativer. Disse kommer nok til å medføre omfattende endringer i måten data, informasjon og indikatorer utarbeides på.

I perioden 2009–2013 blir det spesielt viktig at byrået, med hjelp fra medlemmene i Den vitenskapelige komité, fortsetter å ligge i forkant av utviklingen når det gjelder forskningsplanleggingen og er framsynt og identifiserer forskningshull i miljøforskningen både på europeisk og nasjonalt plan, som vil kunne ha implikasjoner for utviklingen med hensyn til forskjellige miljøutfordringer Europa står overfor i dag.

Ny leder for Det europeiske miljøbyrås vitenskapelige komité er Dr. Detlef Sprinz.

Administrerende direktør for Det europeiske miljøbyrå

Prof. Jacqueline McGlade

Med denne strategien har vi skissert Miljøbyråets planer for fem år framover. Den tar utgangspunkt i dagens og morgendagens informasjonsbehov, med vekt på en langt bredere utnyttelse av miljøinformasjonen som samles inn. Vi strømlinjeformer vår virksomhet, skaper nye måter å jobbe på og utvikler nye metoder for å integrere miljøtenkning i økonomisk og sosial politikk.

Nye måter å tolke miljøinformasjon på

Mye av naturen er et offentlig gode. Den eies av alle, men ikke alle tar seg av den. For at vi skal kunne sette pris på de godene naturen tilbyr, må vi finne en måte å betale det det koster å verne og bevare den. I Miljøbyrået vil vi bygge opp statistikk for økologiske tjenester og miljøverdier som skal brukes sammen med tradisjonell offisiell statistikk over økonomiske verdier. Som et ledd i dette arbeidet skal vi kontrollere det metodologiske grunnlaget for en internasjonal avtale om miljøregnskap og utarbeide en vurdering av Europas økosystemer og tjenester — Eureka 2012. I framtiden vil vi bli i stand til å vise hvordan næringsliv og myndigheter kan bruke økosystemtjenester for å omstrukturere den globale økonomien.

Nye måter å bruke miljøinformasjon på

Folk trenger oppdatert informasjon om miljøet. For eksempel øker antallet mennesker som utsettes for høye ozonnivåer og svevestøv i takt med at byene

vokser. Det er nå mulig å få tilnærmet sanntids tilgang til ozondata via Miljøbyråets Ozone Web, og dette internettverktøyet introduseres nå for leger og sykehus som et varslingsystem for personer som er utsatt. Miljøbyrået vil legge ut luftkvalitetsdata på internett basert på målinger på bakken og jordobservasjoner fra GMES-programmet, og dette vil gi partnerne på helseområdet mulighet til å øke sin forståelse av utbredte miljørelaterte luftveislidelser.

Nye måter å identifisere nye miljøproblemer på

Det er av største betydning at vi kan foregripe hvilke typer informasjon beslutningstakere, industrien og borgerne trenger for å treffe sine beslutninger. Med vår publikasjon Signals, som nå har fått nytt format, ønsker vi å trekke lesernes oppmerksomhet mot problemstillinger som vi mener kommer til å veie tungt på dagsordenen i det kommende året. Typiske eksempler på temaer der Miljøbyrået har vært i forkant av utviklingen, er biodrivstoff fra matplanter, energisubsidier, verdsettingen av økosystemtjenester og elektromagnetisk stråling. Arbeidet vårt er basert på føre-var-prinsippet, evaluering av „bevisbyrden“, beslutningstaking med varierende usikkerhetsgrad og bruk av beslutningsstøttemodeller og scenarier. I løpet av de kommende fem årene vil vi utarbeide en enkel beregningsmodell som vil gi oss grunnlag for å forutse potensielle miljøvirkninger av dagens og morgendagens sosiale og økonomiske drivkrefter.

Nye måter å arbeide på

Etter hvert som flere og flere mennesker blir klar over hvilken betydning miljøet spiller i livet deres, har det vært en eksplosiv vekst i etterspørselen etter pålitelig lokal informasjon. Å kunne tilby denne informasjonen gjennom Det europeiske miljøbyrås nettverk, har vært en enestående, positiv opplevelse. Ved hjelp av den aller nyeste teknologien og programvaren har vi kunnet utnytte framskrittene vitenskapen har gjort innen overvåking og observasjon. I dag har vi forstått betydningen av observasjoner gjort av borgerne, særlig de som bor i fjerntliggende områder eller hvis liv eller yrke bringer dem i nærkontakt med naturen. Hvis vi ser på for eksempel Arktis, vil urfolket ofte oppdage endringene forttere enn et prøvetakingsprogram, uansett hvor godt utformet det er. Å finkjemme disse beviskildene innenfor rammene for den formelle vurderings- og

analysevirksomheten vil bli meget viktig. Miljøbyrået har bygget opp og ut sine nettverk og kilder til observasjon og kunnskapsinnsamling gjennom sitt globale nettverk av miljøobservatører blant borgerne.

I løpet av de neste fem årene vil Systemet for deling av miljøinformasjon (SEIS) gi oss mulighet til å øke antallet anvendelser og tilby et bredere spekter av globale til lokale miljøovervåkingstjenester.

Vårt mål

I dag er de fleste i Europa enige om at miljøet har stor betydning for deres livskvalitet, og at globale trender spiller en vesentlig rolle her. De ønsker at også miljøet, ikke bare deres økonomiske og sosiale behov, skal tas hensyn til i alle beslutninger som gjelder transport, energi, boliger, landbruk, fiske, mat og helse. Næringslivet satser også på mer innovasjon og miljøeffektivitet for å heve sine miljøstandarder og opprettholde konkurranseevnen.

Europa har i løpet av de siste 30 årene kunnet notere seg for en viss framgang: Luftforurensningen er blitt kraftig redusert, produksjonen av ozonnedbrytende kjemikalier er kuttet med 95 %, det er inngått en traktat om reduksjon av utslippene av klimagasser og innført en ny ordning for handel med CO₂-utslipp og klimavoter, dyr og planter er vernet, kvaliteten på ferskvann og vannet i kystområder er forbedret, og man har universell tilgang til trygt drikkevann. Mange av disse forbedringer er oppnådd takket være gjennomføringen av gjeldende fellesskapsrett på miljøområdet.

Samtidig er borgerne bekymret for klimaendringene, kvaliteten på luften de puster inn, for hvordan de skal håndtere avfall og hvilke virkninger kjemikalier kan få. De har mange spørsmål om hva som skjer med miljøet og hvordan det vil berøre dem og framtidige generasjoner.

Det europeiske miljøbyrås mål er å gi Europas beslutningstakere og borgere tilgang til aktuell, relevant informasjon og kunnskap slik at de har et solid grunnlag for utforming av miljøpolitikken, å bidra til å besvare spørsmålene de har om miljøet i det daglige, og sikre at miljøtenking og miljøutdanning blir en integrert del av beslutningsprosessen.

Dette tar vi sikte på å klare i løpet av de neste fem årene, ved å:

- fortsette vår støtte til gjennomføringen av europeisk miljølovgivning ved analyser og vurderinger av Europas miljø,
- sikre kontinuerlig tilgang til miljødata, miljøinformasjon og miljøtjenester av høy kvalitet,
- produsere integrerte miljøvurderinger og framtidsstudier for Europa, stadig oftere med et globalt perspektiv,
- gripe fatt i avgjørende miljøprioriteringer etter hvert som de kommer opp på den politiske dagsordenen,
- forbedre kommunikasjonen og informasjonsspredningen overfor beslutningstakere og borgere gjennom multimediebasert, brukervennlig og flerspråklig informasjon.

Vår strategi for 2009–2013

Bevisstheten omkring miljøendringene og behovet for at det haster å iverksette politiske tiltak, har økt i de senere årene. Dette har igjen ført til en eksplosiv vekst i miljøinitiativer og miljøinstitusjoner. Med vår strategi tar vi sikte på å møte disse endringene ved å fokusere på å konsolidere og forbedre synkroniseringen, den romlige oppløsningen og kvaliteten på miljødatastrømmene, etablere nye datakilder der det er behov for det, og oppmuntre til økt integrasjon av kunnskap om forbindelsene mellom økosystemene og de største samfunnsøkonomiske arenaene og gjøre miljøutdanningen i Europa bedre og mer effektiv.

Strategien for 2009–2013 er Miljøbyråets fjerde flerårige arbeidsprogram. Den bygger på resultatene fra strategien for 2004–2008, som tok utgangspunkt i prioriteringene i EUs 6. handlingsprogram for miljø og gjorde byrået til en av Europas viktigste leverandører av miljødata, miljøinformasjon og miljøkunnskap.

Effektivitetsevalueringen av Miljøbyrået i 2008 fastslo at *“byrået representerer ... den mest effektive måten å levere de produktene og tjenestene som interessentene krever. ... Det er vanskelig å se ... hvordan levering av upartisk og pålitelig informasjon kunne vært sikret gjennom noen av de andre mulige ordningene som europeiske organisasjoner har tilgjengelig”*.

Denne evalueringen innbefattet også en rekke anbefalinger med hensyn til fastsettelse av prioriteringer og informasjonsformidling. Det er disse anbefalingene som er fulgt når Miljøbyråets prioriteringer for framtiden og innretningen av ressursene er fastsatt.

Vår nye strategi er bygget opp rundt tre hovedvirksomhetsområder:

- fortsette arbeidet for å dekke informasjonsbehovene som fastsatt i EUs og internasjonal miljølovgivning, og særlig det 6. handlingsprogrammet for miljø,
- produsere mer aktuelle vurderinger av hvordan og hvorfor miljøet endrer seg, og hvorvidt miljøpolitikken, inklusive det 6. handlingsprogrammet for miljø, EUs strategi for bærekraftig utvikling og andre strategier på tilstøtende områder, har vært effektive,
- styrke samordningen og spredningen av miljødata og miljøkunnskap i hele Europa.

Dette strategidokumentet beskriver Det europeiske miljøbyrås aktiviteter på fire områder:

- Miljøtemaer
- Tverrgående temaer
- Integreerte miljøvurderinger
- Informasjonstjenester og kommunikasjon.

Ytterligere to strategiske områder omfatter drift, administrasjon og styring av Det europeiske miljøbyrå.

Målsettinger

Vår hovedmålsetting for 2009–2013

Det europeiske miljøbyrås hovedmålsetting vil være å produsere integrerte sett av miljødata og miljøindikatorer, evalueringer og tematiske analyser på europeisk, felleseuropeisk og regionalt plan for å framskaffe et solid beslutningsgrunnlag for utforming av miljøpolitikk i EU og medlemsstatene og for samarbeidet med søkerlandene, potensielle søkerland og land som omfattes av den europeiske naboskapspolitikken.

Vi vil videreføre vårt nære samarbeid med Eionet, samarbeidsland og en lang rekke partnerinstitusjoner, herunder Europakommisjonen, departementer og statlige organer, internasjonale konvensjoner og FNs særorganisasjoner, vitenskapelige og tekniske miljøer og forskningsmiljøer, privat sektor og sivilsamfunnet, for å kvalitetssikre relevansen og kvaliteten på dataene, analysene og informasjonen vi leverer.

Våre strategiske målsettinger er å:

- spille en nøkkelrolle i utviklingen og gjennomføringen av europeisk miljøpolitikk og politikken på andre relevante områder, særlig Europakommisjonens miljøhandlingsprogram,
- overvåke effektene av miljøpolitikken i EU og Miljøbyråets medlemsland, i søkerlandene og potensielle søkerland,
- støtte overvåkingen av EUs strategi for bærekraftig utvikling (gjennom bistand i forbindelse med indikatorene for bærekraftig utvikling) ved å fokusere på viktige miljørelaterte problemstillinger,
- gjennomføre integrerte miljøvurderinger og analyser av det 6. handlingsprogrammet for miljø og EUs strategi for bærekraftig utvikling, miljøtemaer, framtidsstudier og tidlig varsling knyttet til endringer i samfunnsmessige og økonomiske strukturer,
- sikre tilgang til mer regelmessig oppdatert informasjon og om mulig data i tilnærmet sanntid for å øke miljøinformasjonens aktualitet gjennom Systemet for deling av miljøinformasjon og miljødatasentrene,
- foregripe nye ideer og tankesett, særlig i tilknytning til økosystemtjenester, ressursbruk og ny teknologi og innovasjon og atferdsendringer,
- utvikle nye nettbaserte tjenester med sikte på å dekke miljøutdanningsbehov,
- bidra til å sikre, gjennom effektive kommunikasjons- og informasjonstjenester, at miljøtenking blir en integrert del av beslutningsprosessene og europeiske borgeres dagligliv.

Nøkkeltiltak

Våre nøkkeltiltak for 2009–2013

I 2009 vil vi ...

- lansere informasjonstjenester innen områdene som dekkes av de fem miljødatabasene, dvs. innen luftkvalitet, klimaendringer, biodiversitet, ferskvann (herunder vannbalanseindikatorer på grunnlag av informasjon om flom- og tørkerisiko fra WISE (Water Information System for Europe) og Det felles forskningscenter), hav og arealbruk, og avklare databehov knyttet til sårbarhet og tilpasning, katastroforebygging og håndtering,
- etablere Det europeiske miljøbyrås støtte-infrastruktur for det europeiske Systemet for deling av miljøinformasjon (SEIS) og INSPIRE, og dermed styrke tilgjengeligheten av data på internett og nett-tjenestene,
- koordinere leveringen av *in-situ*-data for GMES-tjenester og knytte dem til GEOSS (Global Earth Observation System of Systems),
- støtte miljøvurderingene i den baltiske makroregionen under det svenske formannskapet,
- bidra med viktige analyser til den globale Grønne New Deal og til planlegging av en lavkarbonøkonomi for Europa,
- produsere to sentrale publikasjoner når det gjelder tidlig varslings,
- støtte drøftingene omkring klimaendringene i forkant av FNs klimatoppmøte i København (UNFCCC COP15),
- rapportere om framdriften i arbeidet for å stanse tapet av biologisk mangfold, ved bruk av egne indikatorer for biologisk mangfold, SEBI 2010 (Streamlining European Biodiversity Indicators 2010).

I 2010 vil vi ...

- produsere Det europeiske miljøbyrås regelmessige integrerte miljøtilstands- og miljøutsiktsrapport for Europa (SOER) med fokus på operasjonelle og strategiske politiske prioriteringer, herunder for søkerlandene og potensielle søkerland (6. handlingsprogram for miljø og EUs strategi for bærekraftig utvikling) og en resultattavle for miljøprestasjonene,
- utarbeide en analyse av framgangsmåter for å bidra til EU-avtalene om innføring av en grønn, lavkarbonøkonomi innen 2050,
- sammen med Det felles forskningscenter produsere fortløpende analyser av vippepunkter for miljøet globalt,

- etablere en kartleggingstjeneste for sårbarhet og tilpasning og informasjon med sikte på katastrofehandtering og forebygging for Europa,
- støtte vurderinger og andre relevante aktiviteter i middelhavsregionen under det spanske og det belgiske formannskapet.

I 2011 vil vi ...

- støtte miljørapporteringen innenfor den europeiske nabolikopolitikken,
- ferdigstille en vurdering av prisen for ikke å handle, når det gjelder skade på økosystemer og menneskers velferd.

I 2012 vil vi ...

- produsere en vurdering av Europas økosystemtjenester — Eureka 2012,
- støtte den EU-omfattende gjennomgangen av status for vann og grunnvannsmiljøer via WISE.

I 2013 vil vi ...

- støtte gjennomgangen av miljøresultatene av det 6. handlingsprogrammet for miljø og EUs strategi for bærekraftig utvikling.

I løpet av alle disse fem årene vil vi ...

- opprettholde og utvide produksjonen av miljødata og informasjonstjenestene i Det europeiske miljøbyrå gjennom Reportnet og Miljøbyråets fem miljødatabaser,
- samarbeide med Eurostat, Det felles forskningscenter og Generaldirektoratet for miljø, innenfor den såkalte firergruppen, og fokusere på indikatorer, strømlineforming og oppdaterte data,
- samarbeide med Generaldirektoratet for forskning og EU-finansierte forskningsprosjekter med sikte på bedre utnyttelse av produkter og resultater,
- iverksette tematiske vurderinger, studier relatert til tidlig varslings, strategiske framtidsanalyser og informasjonsvurderinger for policy-behov i forbindelse med en rekke sammensatte, alvorlige miljøutfordringer som er i ferd med å utvikle seg,
- støtte Eurostats arbeid på indikatorer for bærekraftig utvikling,
- overvåke framdriften mot de miljøpolitiske målene, effekten av miljøpolitikken og relaterte politikker og indikatorer som måler effekten av politiske tiltak,
- iverksette regelmessige effektivitetsevalueringer av Det europeiske miljøbyrå,
- styrke Det europeiske miljøbyrås kommunikasjonsinnsats overfor allmennheten, beslutningstakere og eksperter ved multimediebasert, brukervennlig, flerspråklig informasjon, særlig på områdene klimaendringer, biologisk mangfold, økosystemer og en grønnere økonomi.

Nettverk og styring

Det europeiske miljøbyrå ledes av et styre med medlemmer fra medlemslandene og representanter for Europaparlamentet og Europakommisjonen. Arbeidsutvalget består av styrets leder og nestledere. Hvert medlemsland har et styremedlem. Dette bistås av et nasjonalt knutepunkt (NKP) og en rekke nasjonale referansesentre (NRC) og hovedkontaktpunkter.

Det europeiske miljøbyrå har også en vitenskapelig komité bestående av uavhengige eksperter på miljøområdet, herunder samfunnsvitere og sektorspesialister. Komiteen skal gi råd til Miljøbyråets ansatte og avgi uttalelser i forskjellige saker.

Eionet — Det europeiske nettet for miljøinformasjon og miljøobservasjon, med 39 medlems- og samarbeidsland — er et unikt partnerskap mellom Miljøbyrået og medlemslandene og står sentralt i byråets nettverksaktiviteter. Til sammen er nærmere 400 mennesker involvert i Eionet.

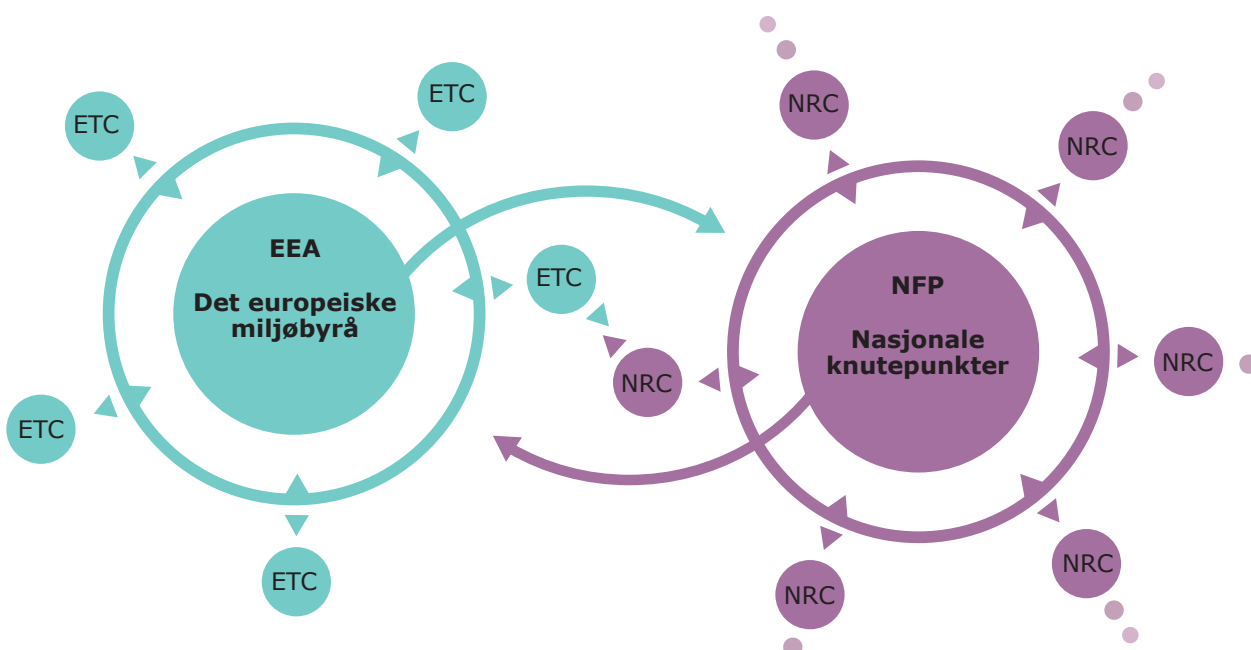
Effektivitetsevalueringen av byrået i 2008, bekreftet at *"opprettelsen av dette nettverkssystemet ... betraktes som noe av det viktigste. Det europeiske miljøbyrå har oppnådd, og som en nøkkelfaktor for at det skal kunne nå sine målsettinger"*.

Eionet har oppnådd bred anerkjennelse for sin støtte til en lang rekke former for samarbeid og er et positivt eksempel på institusjonelt og teknisk partnerskap. Eionet er særlig effektivt som et verktøy for å fremme god styring i europeiske og internasjonale overvåkings- og rapporteringsaktiviteter på miljøområdet, som GEOSS og FNs Environment Watch.

Av andre nettverk Miljøbyrået er involvert i, kan nevnes nettverk av ledere for EUs byråer, miljømyndigheter og miljøorganisasjoner, for vitenskapelige komiteer i EUs byråer og organer, nettverk etablert i forbindelse med EUs naboskapsprogram, EUs handlingsplan for Middelhavet og innenfor Nordisk råd og Arktisk råd, samt internasjonale nettverk, herunder nettverk opprettet innenfor rammen av FN og multilaterale miljøkonvensjoner og en rekke internasjonale og europeiske forskningsnettverk.

Dette arbeidsfeltet vil vi gripe fatt i gjennom det strategiske området:

- Styring og partnerskap.

Hvordan oppnår vi så dette?

Det europeiske miljøbyrå har ansatte fra alle sine 32 medlemsland. I tillegg har det mange nasjonale eksperter.

Byråets kapasitet er styrket med de fem europeiske emnesentrene (ETC) luft og klimaendringer, biologisk mangfold, arealbruk og romlig informasjon, vann samt bærekraftig forbruk og produksjon. Emnesentrene ligger forskjellige steder i Miljøbyråets medlemsland.

I det daglige foregår byråets arbeid hovedsakelig innenfor "firergruppen", altså Miljøbyrået, DG Miljø, Det felles forskningssenter og Eurostat. Gruppen har som mål å sikre best mulig utnyttelse av ressursene ved å strømlinjeforme miljørapporteringen og tilby felles nettvertstjenester for ti emneområder. Miljødatasentrene er spesialisert innen klimaendringer, vann, luft, biologisk mangfold og arealbruk (ledes av Miljøbyrået), skog og jordbunn (ledes av Det felles forskningssenter) samt avfall, naturressurser og produkter (som ledes av Eurostat).

I løpet av de neste fem årene vil vi fortsette implementeringen av vårt nye kvalitetsstyringssystem og kontinuitets- og beredskapsplanlegging, vedta nødvendige tillegg til tjenestereglementet og revidere indikatorstyringssystemet, datarapporteringen, internstyringssystemet og balansert målstyring for å klargjøre forbindelsene mellom arbeidet som gjøres, ressursene som brukes og resultatene som oppnås.

Effektivitetsevalueringen i 2008 fastslo at "byrået har også klart å møte den økte etterspørselen etter informasjon uten noen tilsvarende ressursøkning, noe som også tilsier en effektivitetsgevinst innad i organisasjonen". I Miljøbyrået søker vi å gi valuta for pengene, over hele det enorme miljøområdet. Dette er helt avgjørende i dagens klima med økt økonomisk press og et økende antall organisasjoner som arbeider med miljøsaker.

Vi har som mål å få mest mulig miljøarbeid ut av byråets ressurser ved å:

- oppnå våre miljømål i henhold til EMAS hvert år,
- omorganisere oss for å bli mer responsive og fleksible,
- unngå dobbeltarbeid med andre EU-institusjoner,
- holde kontakt med ansatte i hele Europakommisjonen om vårt tematiske arbeid og sikre administrativ ensartethet,
- få best mulig utbytte av alle EU-finansierte miljøtiltak,
- ytterligere forbedre måten vi kommuniserer med og leverer informasjon til våre viktigste interessenter og til borgerne,
- fortsette satsingen på de ansattes helse og velvære så de blir mer tilgjengelige og effektive.

De aktivitetene vi iverksetter for å oppnå dette, vil bli gjennomført innenfor det strategiske området:

- Internstyring og administrasjon.

Strategiske områder

1 Miljøtemaer

- 1.1 Luftkvalitet
- 1.2 Luftforurensning
- 1.3 Biologisk mangfold
- 1.4 Utslipp av klimagasser
- 1.5 Ferskvann
- 1.6 Marint miljø

2 Tverrgående temaer

- 2.1 Konsekvenser av klimaendringene
- 2.2 Sårbarhet og tilpasning
- 2.3 Økosystemer
- 2.4 Miljø og helse
- 2.5 Maritimt
- 2.6 Bærekraftig forbruk/produksjon og avfall
- 2.7 Arealbruk
- 2.8 Landbruk og skogbruk
- 2.9 Energi
- 2.10 Transpor

3 Integreerte miljøvurderinger

- 3.1 Integreerte miljøvurderinger
- 3.2 Regionale og globale vurderinger
- 3.3 Beslutningsstøtte
- 3.4 Økonomi
- 3.5 Strategiske beslutninger for framtiden

4 Informasjonstjenester og kommunikasjon

- 4.1 Det felles miljøinformasjonssystemet SEIS
- 4.2 Kommunikasjon

Strategiområde 1 Miljøtemaer

En av EEAs grunnleggende roller er å støtte EUs miljøpolitikk ved å kartlegge og rapportere resultatene av gjennomføringen av EUs miljølovgivning i alle EEAs medlemsstater. Dette innebærer å opprette og opprettholde rapporteringsmekanismer, utvikle det felles miljøinformasjonssystemet SEIS (Shared Environmental Information System), gjennomføre Inspire, kvalitetssikringsprosedyrer, analytiske rammer og standardiserte resultater for datasett, indikatorer og tematiske integrerte vurderinger for en rekke miljøtemaer som luftkvalitet og luftforurensning, klimagassutslipp, ferskvannsmiljø og det marine miljø. Arbeidet omfatter blant annet analyser av kostnadene ved tiltak/å ikke gjøre noe, effektevalueringer, vurderinger av avstand til målet i forhold til omforente politiske mål og langsiktige referanseverdier og prognoser for perioden 2020–2030.

Behovet for denne typen arbeid forventes å øke de neste fem årene i takt med utviklingen av EUs miljøpolitikk og -lovgivning. Høydepunktene i perioden vil være: en global avtale i København høsten 2009 om kutt i klimagassutslippene etter 2012, gjennomføring av et revidert kvotehandelssystem for EU for 2008–2012, omforente nasjonale mål i EU for klimagasskutt innen 2020, revisjon av EU-direktivet om nasjonale utslippstak (NEC-direktivet) og direktivene om integrert forebygging og begrensning av forurensning (IPPC) i 2009, gjennomføring av det nye direktivet om ren luft i Europa (Clean Air for Europe – CAFE), framdrift i forhold til målet om å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2010, første runde med forvaltningsplaner for nedbørfelt og tilhørende tiltaksprogrammer i henhold til rammedirektivet for vann i 2009, og gjennomføring av det nylig vedtatte direktivet om marin strategi. For å oppfylle disse skiftende behovene skal EEA bygge på og tilpasse sine eksisterende datastrømmer, indikatorer og vurderinger.

Overordnede mål for 2009–2013

Støtte utvikling og evaluering av miljøpolitikken på områdene omfattet av gjeldende fellesskapsrett og relaterte områder ved å:

- sikre full tilgang, via SEIS og EEAs miljødatasentre, til kvalitetssikrede data som er nødvendig som underlag for arbeidet på indikatorer og integrerte vurderinger som foregår på europeisk plan,
- opprettholde og utvikle relevante indikatorer i EEAs Indicator Management System,
- utarbeide nødvendige analyser, vurderinger og metoder for å kunne gjennomføre den tematiske strategien på hvert av områdene, og
- gjennomføre evalueringer av effekten av strategiene og utarbeide prognoser for perioden 2020–2030.

Dokumentet er inndelt i store miljøtemaer i tråd med inndelingen i Europakommisjonens 6. miljøhandlingsprogram:

- **Luftkvalitet**
- **Luftforurensning**
- **Biologisk mangfold**
- **Klimagasser**
- **Ferskvann**
- **Marint miljø**

1.1 Luftkvalitet

Hovedmål

Utarbeide vurderinger av luftkvaliteten og luftforurensning i hele Europa, særlig i tettbygde og spredtbygde strøk, på grunnlag av kvalitetssikrede, oppdaterte data, om mulig i tilnærmet sanntid, med særlig fokus på partikler, ozon, giftige og andre farlige forurensende stoffer, utslippstall pr. sektor, framdriften mot og utsiktene for å nå de kort- og langsiktige politiske målene for luftkvalitet samt bidra til vurderingene av luftkvalitetens konsekvenser for menneskers helse og økosystemene.

Analyse

Selv om kvaliteten på omgivelsesluften ⁽¹⁾ stadig er blitt bedre i Europa, er det fremdeles langt igjen før de langsiktige målene om å beskytte menneskers helse og miljøet oppfylles. Forekomsten av partikler som PM₁₀ og PM_{2.5}, ozon, giftige og andre farlige forurensende stoffer i luften og alle stoffene som avsettes, utsetter fortsatt menneskers helse, økosystemer, åkervekster og skoger for store belastninger. De politiske høydepunktene i perioden for den neste strategien vil være gjennomføringen av det nye direktivet om ren luft i Europa (med gjennomgang i 2013), gjennomgang av den tematiske strategien for luft (2010) og den pågående revisjonen av direktivet om nasjonale utslippstak.

Tiltak

Vi skal nå dette målet ved å:

- levere oppdaterte data, om mulig i tilnærmet sanntid, kart, indikatorer og sikre strømlinjeformet tilgang til relevante nettstedet om lokal luftkvalitet via SEIS og EEAs senter for luftdata,
- produsere integrerte og målrettede vurderinger av luftforurensning og støy, konsekvensene for menneskers helse og miljøet og effektivitet og sideeffekter av relaterte politikker og tiltak,
- produsere årlige vurderinger av ozonnivåer om sommeren (i samsvar med direktivet om ozon i omgivelsesluft) og av luftkvaliteten i soner og store byområder (i samsvar med rammedirektivet om lokal luftkvalitet),
- bidra til EEAs integrerte miljøvurderinger og analyser av miljø og helse gjennom en mer utstrakt bruk av modelleringsteknikker og avanserte romlige kartleggingsteknikker og Inspire i vårt arbeid,
- samarbeide tett med Eionet, Europeisk emnesenter for luft og klimaendringer, GMES Atmospheric Services, Eurostat, JRC og andre deler av Europakommisjonen, WHO, UNECE (relevante programmer, sentre og arbeidsgrupper under denne konvensjonen), nettverket av nasjonale referanselaboratorier for kvalitetskontroll/kvalitetssikring av overvåkingen av luftkvalitet, andre dataleverandører som regionale organer, byer, industrien og vitenskapelige, forsknings- og samfunnsinstitutter, og
- forbedre bruken av luftkvalitetsinformasjon via multimediebaserte, brukervennlige interaktive tjenester.

⁽¹⁾ Spørsmålet om innendørs luftforurensning er behandlet i det tverrgående temaet Miljø og helse.

1.2 Luftforurensning

Hovedmål

Produsere vurderinger relatert til luftforurensning, herunder giftige og farlige forurensende stoffer, til luft og eventuelle andre medier. Arbeidet vil omfatte måling av framdriften mot og utarbeidelse av prognoser for oppnåelsen av mål fastsatt blant annet i EU-lovgivning og internasjonal lovgivning, samt evaluering av effekten av europeiske strategier og tiltak med sikte på utslippsreduksjon.

Analyse

Selv om utslippene av sentrale luftforurensende stoffer er gått ned de siste årene, har luftforurensning fremdeles store negative konsekvenser for menneskers helse, økosystemer og åkervekster. Forurensende utslipp generelt fra større og mindre installasjoner og fra diffuse kilder som transport, landbruket og husholdningene, er fortsatt et problem.

I 2009 vil både Gøteborg-protokollen til UNECE LRTAP-konvensjonen om bekjempelse av forsurening, eutrofiering og bakkenært ozon, direktivet om nasjonale utslippstak (NEC) og direktivene om integrert forebygging og begrensnig av forurensning (IPPC) bli revidert. I tillegg vil et europeisk register over utslipp og transport av forurensende stoffer (E-PRTR) bli innført i slutten av 2009 til erstatning for dagens europeiske register over forurensende utslipp (EPER).

Tiltak

Vi skal nå dette målet ved å:

- levere oppdaterte data, om mulig i tilnærmet sanntid, indikatorer og strømlinjeformet tilgang til relevante nettsteder om luftforurensning via SEIS og EEAs senter for luftdata,
- støtte Europakommisjonen i arbeidet med å strømlinjeforme innsamlingen av data over luftforurensende utslipp og klimagasser og rapportere i henhold til ulike gjeldende rettsakter, herunder NEC-direktivet og mekanismen for overvåking av klimagasser,
- produsere EUs årlige utslippsregnskap til UNECE-konvensjonen om langtransportert grenseoverskridende luftforurensning og EU-direktivet om nasjonale utslippstak, og i samarbeid med EMEP gjennomgå nasjonale utslippstall,
- utarbeide vurderinger av synergier og avveininger mellom politiske tiltak for å redusere utslippene av luftforurensende stoffer og klimagasser og effekten av utvalgte strategier for å redusere utslippene av sentrale luftforurensende stoffer og påfølgende virkninger for luftkvaliteten,
- samarbeide tett med Eionet og andre dataleverandører, EEAs europeiske emnesenter for luft og klimaendringer, UNECE-konvensjonen om langtransportert grenseoverskridende luftforurensning (særlig EMEP-programmet, EMEP CEIP (Centre on Emission Inventories and Projections) og EMEP TFEIP (Task Force on Emission Inventories and Projections) og med Europakommisjonens tjenester (herunder Eurostat og JRC),
- publisere på EEAs nettsted EMEP/EEAs Air Pollutant Emissions Inventory Guidebook, som skal oppdateres regelmessig av UNECE/EMEP/TFEIP, og
- være vert for Europakommisjonens E-PRTR-nettsted og IRIS-databasen og forestå rapporteringsaktivitetene i den anledning.

1.3 Biologisk mangfold

Hovedmål

Produsere informasjon, data og analyser av biologisk mangfold i vann, terrestriske systemer og jordbunn og luft, gjennom en integrert analytisk ramme både for det enkelte prioriteringsområde og for tverrgående forhold, herunder kartlegge framdriften mot og utarbeide prognoser for oppnåelsen av mål fastsatt blant annet i EU-lovgivning og internasjonal lovgivning, og evaluere effekten av EUs strategier og tiltak.

Analyse

De neste fem årene vil politikkområdet biologisk mangfold bli utvidet som følge av økt forståelse av det biologiske mangfoldets og økosystemtjenestenes betydning for menneskers velferd. I perioden 2009–2013 vil følgende tre miljøpolitiske prioriteringer stå i fokus: beskyttelsen av sentrale arter og habitater i henhold til fugle- og habitatdirektivene, forpliktelsen til å stanse tapet av biologisk mangfold i EU innen 2010 og rapportere framgang ved bruk av indikatorer (SEBI2010), og en mer langsiktig visjon om å opprettholde velfungerende og motstandskraftige økosystemtjenester (se punkt 2.3).

Det er to forhold som gjør det viktig å se disse prioriteringene i sammenheng: For det første at tapet av biologisk mangfold, særlig av arter og habitater, fører til en nedgang i natursystemenes "økosystemtjenester", for det andre at disse og de mange andre forbindelsene mellom de tre prioriteringene krever en logisk tilnærming til data og analyser slik at man unngår unødvendige parallelstrømmer i datainnsamlingen.

Tiltak

Vi skal nå dette målet ved å:

- levere, via SEIS, Inspire og EEAs miljødatasentre for biologisk mangfold og økosystemer og arealbruk, kvalitetssikrede data til støtte for europeiske rapporteringsinitiativer, særlig naturdirektivene,
- produsere tilstands- og trendanalyser for individuelle arter og habitater etter behov i henhold til eksisterende fellesskapslovgivning,
- rapportere om framdrift mot EUs og globale mål om å stanse/reducere tapet av biologisk mangfold ved bruk av egne indikatorer for biologisk mangfold, SEBI 2010 (Streamlining European Biodiversity Indicators 2010),
- produsere romlige analyser av konfliktene og mulige avveininger mellom biologisk mangfold, økonomisk utvikling og sosiale mål med særlig vekt på klimaendringer og bevaringsmål,
- bruke analysedata og -resultater fra EU-finansierte forskningsprosjekter om biologisk mangfold i EEAs jevnlig miljøtilstands- og miljøutsiktsrapporter og vurderingen av Europas økosystemer (Eureca 2012), og
- styrke EEAs kommunikasjon om arter og habitater og aggregeringen av disse i indikatorer som kan brukes av beslutningstakere, borgere og media gjennom multimediekanaler, for eksempel Fellesskapets Biodiversity Clearing House Mechanism.

1.4 Utslipp av klimagasser

Hovedmål

Overvåke og vurdere framdriften mot EUs utslippsmål for klimagasser (Kyoto og 2020), evaluere effekten av EUs politikk og tiltak for å redusere klimaendringene samt støtte utviklingen av langsiktige strategier for å redusere klimaendringene.

Analyse

Den globale oppvarmingen vil ha langtrekkende konsekvenser. Tiltakene for å håndtere de globale klimaendringene er både teknisk gjennomførbare og rimelige sammenlignet med hvor mye det vil koste å ikke gjøre noe. Et første skritt er målene i Kyoto-protokollen, som skal oppfylles innen 2012. Det mest sentrale relevante tiltaket i dag er byrdefordelingen medlemsstatene imellom for å oppnå Kyoto-målet, EUs ordning for handel med utslippskvoter (ETS), som har fokus på kraftproduksjon og energiintensiv industri, og EUs mekanisme for overvåking av klimagasser. Men for å klare å nå EUs foreslåtte mål om å begrense temperaturøkningen til + 2 °C over førindustrielt nivå, må det gjennomføres ytterligere reduksjoner i klimagassutslippene i hele verden. Et globalt post-Kyoto-regime blir nå utviklet innenfor rammen av FNs klimakonvensjon, og en avtale forventes inngått i København i slutten av 2009.

Tiltak

Vi skal nå dette målet ved å:

- levere, via SEIS og EEAs senter for klimaendringsdata, data, informasjon og indikatorer innsamlet fra landene i henhold til relevant EU-lovgivning om reduksjon av klimaendringene som støtte til europeiske rapporteringsinitiativer, for eksempel EUs årlige klimagassregnskap, i tillegg til mer oppdaterte estimater, full redegjørelse for utslippskvotene i tråd med Kyoto og EU-lovgivningen, jevnlig oppdatering av klimagassindikatorene, årlige analyser av framskrivninger og effekten av strategiene og tiltakene for å nå Kyoto-målene for 2008–2012 samt eventuelle nye mål,

- rapportere årlig om medlemsstatenes erfaringer med EU ETS, utvidet til å omfatte effektivitetsevalueringer av ETS, prosjekter relatert til Kyoto-mekanismene og eventuelt også andre markeder og prosjekter for karbonreduksjon,
- produsere analyser og vurderinger av veier å gå for å oppnå en lavkarbon — "grønnere" økonomi, herunder integrerte vurderinger av reduksjons — og tilpasningstiltak og alternative framtidsscenarier som kopler sammen samfunnsøkonomisk utvikling, utslipp, karbonregnskap og konsekvenser for vannkvalitet, vannkvanitet, biologisk mangfold, jordbunn, skog og hav som karbonsluk eller karbonkilder, og sideeffekter for luftkvalitet og folkehelse,
- støtte Europakommisjonen i arbeidet med å strømlinjeforme innsamlingen av data over utslipp til luft og klimagasser og rapportere i henhold til ulike gjeldende rettsakter, herunder NEC-direktivet og mekanismen for overvåking av klimagasser,
- støtte gjennomgangen av FNs klimakonvensjon og tekniske problemstillinger som måtte komme opp i forbindelse med forhandlingene om FNs klimakonvensjon, og
- sikre brukervennlig tilgang til rapporter, data, indikatorer og annen informasjon gjennom EEAs senter for klimaendringsdata, med relevante analyse- og beslutningsverktøy.

1.5 Ferskvann

Hovedmål

Støtte europeiske retningslinjer for vannkvalitet og -kvantitet ved å bidra med integrerte vurderinger av vannkvalitet, -kvantitet og -bruk, kartlegge framdrift og utarbeide prognoser for oppnåelsen av politiske mål og kvalitetssikringsordninger, basert på oppdaterte data, om mulig i tilnærmet sanntid, indikatorer, modeller og analyser.

Analyse

Til tross for forbedringer de senere år er mange av Europas økosystemer i ferskvann fremdeles utsatt for risiko på grunn av vedvarende utslipp til vann, særlig fra landbruket, fysiske endringer av vannforekomster relatert for eksempel til skipsfart eller vannkraft, og konsekvensene av ekstreme hendelser og dårlig ressursforvaltning som forårsaker flom og tørke.

EUs rammedirektiv for vann og tilknyttede vanddirektiver fastsetter en integrert ramme for hvordan disse mange og ulike utfordringene for vannforvaltningen kan håndteres. Den første runden med forvaltningsplaner for nedbørfelt og tilhørende tiltaksprogrammer i 2009 markerer den viktige overgangen fra forberedelser til handling i gjennomføringen av rammedirektivet for vann. Forsvarlig gjennomføring forutsetter kontinuerlig integrasjon på tvers av sektorer (landbruk, distriktsutvikling, økonomi, energi, transport, vanninfrastruktur) og god informasjonsutveksling mellom relevante aktører når det gjelder god praksis og hensiktsmessige, effektive tiltak.

Tiltak

Vi skal nå dette målet ved å:

- levere, via SEIS, EEAs senter for vanddata og vanninformasjonssystemet WISE, data, informasjon og indikatorer innsamlet fra land i henhold til relevant EU-lovgivning om utslipp til vann, vannkvalitet og -kvantitet for å støtte

europeiske rapporteringsinitiativer, herunder gjennomgangen i 2012 av status for overflatevann og grunnvann i Fellesskapet i samsvar med artikkel 18 i rammedirektivet for vann,

- produsere integrerte vurderinger av vannforurensning, vannkvantitet og effekten av strategier basert på DPSIR-rammen (Drivers, Pressures, State, Impacts og Responses), konseptene integrert vannressursforvaltning, økosystemtjenester, ressursregnskap, motstandskraft og romlig kartlegging,
- produsere informasjon og analyser på området vannbalanser og tilpasning til klimaendringer gjennom et informasjonssystem for vannmangel og tørke, i samarbeid med JRC,
- produsere vurderinger av "vannvarer og -tjenester" i et bredere perspektiv som omfatter økosystemer, biologisk mangfold og konsekvensene av invaderende fremmede arter, av saltvannsinntrengning, flom og temperaturforandringer,
- sikre brukervennlig tilgang til rapporter, data, også i tilnærmet sanntid, indikatorer, informasjon med tilhørende analyseverktøy, og
- styrke allmennhetens forståelse av problemstillingen vannkvalitet og -kvantitet og klimaendringer gjennom multimediebaserte, brukervennlige interaktive tjenester.

1.6 Marint miljø

Hovedmål

Støtte europeiske og internasjonale strategier som gjelder det marine miljø, og gjennomføringen av disse ved å produsere integrerte vurderinger som blant annet ser på forbindelsene mellom de marine økosystemenes helse og menneskers velferd, ved hjelp av oppdaterte data, indikatorer, modeller og analyser.

Analyse

Summen av menneskelig påvirkning på det marine miljø fra fiske, energi- og ressursleting og utnyttelse, turisme, skipsfart og forurensning øker, og det står generelt dårlig til med de marine økosystemene i hele Europa. Klimaendringene forsterker belastningene og fører til høyere temperaturer og forsuring av havet og er allerede i ferd med å redusere havenes evne til å absorbere klimagasser fra atmosfæren og enkelte marine biotas evne å fungere. I sine strategier og direktiver har EU nå vedtatt en "økosystemtilnærming" til forvaltningen av menneskelige aktiviteter i det marine miljø.

En vellykket gjennomføring på felleseuropeisk plan vil kreve en langt bedre karakterisering av dagens situasjon, tidligere trender og prognoser basert på sammenlignbare data og informasjon, herunder samfunnsøkonomiske drivkrefter og pressfaktorer, og bedre oversikt over alternativene for og miljøkonsekvensene av nåværende og framtidig bruk av det marine miljø og regionale havområder.

Tiltak

Vi skal nå dette målet ved å:

- bidra, via SEIS, EEAs senter for vanndata og vanninformasjonssystemet for Europa (WISE), til å avklare behovene for overvåking og vurderinger, opprettelse av, strømlinjeforming og forbedring av tilgangen til nye marine datastrømmer, informasjon og indikatorer i henhold til relevant EU-lovgivning, særlig EUs havstrategidirektiv og rammedirektiv for vann (kystfarvann),
- styrke rammen for EEAs integrerte marine vurderinger ved å utvide dekkningen av DPSIR-faktorene, anvende forbedrede indikatorer og integrere aspekter ved økosystemtjenestetilnærmingen (for eksempel økonomisk verddivurdering), forslaget om en ny sjøfartspolitik fra det europeiske marine observasjons- og datanettverket EMODNET, Inspire, prognoser og scenarier,
- bidra til opprettelsen av GMES Marine Core Services,
- styrke synergiene med FN og regionale marine konvensjoner, det vitenskapelige samfunn og sivilsamfunnsorganisasjoner i utviklingen av EEAs integrerte vurderinger for å sikre at disse bedre gjenspeiler forholdene i hvert enkelt regionale havområde i Europa, og
- produsere integrerte vurderinger av det marine miljø og effekten av EUs strategier, herunder biologisk mangfold, vannkvalitet, fiskerier og sjøfart, og tilstanden på og verdien av varer og tjenester i det marine økosystem i henhold til ulike policy-relevante scenarier, og bidra til vurderinger av det marine miljø i Baltikum under det svenske formannskapet i 2009, det spanske formannskapet i 2010, for Horizon 2020 i Middelhavet, vedrørende Arktis for Europakommisjonen og Arktisk råd og Nordisk råd og for Eureka 2012.

Strategiområde 2 Tverrgående temaer

Behovet for tverrgående integrerte analyser øker i erkjennelse av at virkeligheten er i stadig forandring. Europas forbruks- og produksjonsmønstre, deres innvirkning på klimaendringene og på det biologiske mangfold, hvordan de betjenes av økosystemene rundt om i verden og hvordan disse mønstrene kan tilpasses når stilt overfor behovet for forandring, er klart i fokus. Dette har ført til økt krav om sammenkopling av informasjon om alle disse prosessene. I en globalisert økonomi hvor enkeltpersoner, næringsliv og myndigheter kan nå ut til hele verden, kan mange ulike typer tiltak virke inn på motstandskraften til det naturlige miljø og ressursene det bidrar med, det være seg på land eller til sjøs.

Fra transport til energi, landbruk til handel, turisme til folks velferd — alle menneskelige aktiviteter kan få mange utilsiktede konsekvenser, noe som har potensial til å føre til raske, ikke-lineære forandringer og vippepunkter for det naturlige miljø. Det er mange usikre momenter som ligger til grunn for disse realitetene og hvordan de eventuelt vil utspille seg. Men det er åpenbart at miljøet og økonomien aldri har vært likeverdige partnere i dette forholdet.

Overordnede mål for 2009–2013

Støtte utviklingen og evalueringen av politikk innen tverrgående temaer ved å:

- bygge på det som ble oppnådd i 2004–2008-strategien med hensyn til metoder og analyser som er nødvendige for å produsere tverrgående vurderinger, som romlige analyser, konsekvensindikatorer, prognoser og scenarier, effektevalueringer av politiske tiltak samt økonomi,

- ta disse metodene mer eksplisitt i bruk for en rekke tverrgående temaer innenfor dette strategiområdet, for eksempel sektorintegrasjon, klimaendringer, bærekraftig forbruk og produksjon og maritim og territoriell politikk og utjevningsspolitikk,
- vie problemstillinger som er prioritert i SOER 2010, Eureka 2012 og IPCC 2013, særlig oppmerksomhet, og
- bygge allianser og øke kapasiteten i nettverkene våre med sikte på å gjennomføre slike tverrgående analyser og vurderinger i en SEIS-sammenheng.

Arbeidet er delt inn i ti store tverrgående temaer som løper på tvers av Den europeiske unions politiske og miljømessige landskap:

- **Konsekvenser av klimaendringene**
- **Sårbarhet og tilpasning**
- **Økosystemer**
- **Miljø og helse**
- **Maritimt**
- **Bærekraftig forbruk/produksjon og avfall**
- **Arealbruk**
- **Landbruk og skogbruk**
- **Energi**
- **Transport**

2.1 Konsekvenser av klimaendringene

Hovedmål

Bidra direkte til EUs politikktutvikling når det gjelder konsekvenser av klimaendringene, ved å forbedre relevante indikatorer, utarbeide vurderinger kombinert med samfunnsøkonomiske faktorer i Europa, anvende tidligere trender, beregninger av igangværende aktivitet ("now-casting"), romlige analyser, framtidsrettede vurderinger og analyser av effekten av de politiske tiltakene, herunder økonomiske aspekter.

Analyse

Konsekvensene av klimaendringene på naturressurser og menneskelige aktiviteter forventes å øke til tross for en betydelig innsats for å redusere utslippene av klimagasser. Selv om EU-målet om å begrense temperaturøkningen til maksimalt 2 °C skulle nås, vil det likevel bli mange konsekvenser. Klimaendringer er en tilleggsbelastning på de naturlige og menneskelige systemene, som allerede er under økende press grunnet globalisering og økt forbruk verden over.

I 2008 utarbeidet EEA i samarbeid med Det felles forskningssenter (JRC) og Verdens helseorganisasjon sin rapport om konsekvensene av klimaendringene på grunnlag av over 40 indikatorer som dekket fysiske, biologiske og helsemessige konsekvenser. Konklusjonene var at klimaendringene hadde ført til forandringer som i alle henseender var utbredt og økende. Data fra de ulike globale observasjons- og *in-situ*-måleprogrammene viser også at vi opplever forhold som går ut over de mest pessimistiske estimatene fra FNs klimapanel 2007-rapport.

Tiltak

Vi skal nå dette målet ved å:

- forbedre og vedlikeholde informasjon, data, indikatorer og modeller om konsekvenser i EEAs miljødatasenter for klimaendringer og knytte dette opp mot informasjon og data i miljødatasentrene for vann, biologisk mangfold og arealbruk,
- utarbeide for vurderingene SOER 2010 og Eureka 2012 en rekke vurderinger av konsekvensene av klimaendringene, inndelt i tematiske områder og knyttet opp mot bredere miljø- og bærekraftsstrategier, og jevnlig oppdatere den indikatorbaserte vurderingen av konsekvensene av klimaendringene i Europa for å møte nye behov,
- samarbeide med forskningsteam over hele Europa for å forbedre regionaliseringen av framtidsstudier av konsekvensene av klimaendringene,
- utvikle modeller og data i partnerskap med ECMWF for å skape et nedskalert klimaarkiv for "hindcasting" og "forecasting" for Europas klima på subregionale romlige skalaer, og
- lage multimediebaserte, brukervennlige flerspråklige produkter om omfanget av konsekvensene av klimaendringene.

2.2 Sårbarhet og tilpasning

Hovedmål

Støtte utviklingen av ny politikk i EU og Europa på områdene sårbarhet og tilpasning og katastroforebygging og -håndtering ved å utvikle internettbasert tilgang til relevant miljøinformasjon, observasjoner med sikte på rask romlig kartlegging samt beslutningsverktøy ved hjelp av SEIS og GMES, for å hjelpe medlemsstatene til å oppfylle sine mål for håndtering av konsekvensene av klimaendringene, tilpasning, sårbarhetskartlegging, katastroforebygging og -håndtering.

Analyse

Klimaendringene fører til økt sårbarhet for naturressurser og menneskelige aktiviteter i Europa. Vi snakker om økt forekomst av ekstremtemperaturer, nedbør, flom, storm, tørke, skogbrann, intensivert arealbruk, industriutvikling, byutvikling, infrastrukturbygging og tap av biologisk mangfold. EUs Grønnbok fra 2007 om klimatilpasninger understreker den økte risikoen for skade på mennesker, infrastruktur og miljø i EU, og understreker behovet for tidlig innsats og nye politiske løsninger i Europa.

I henhold til FNs klimakonvensjon gjennomføres nå et femårig arbeidsprogram om konsekvenser, sårbarhet og tilpasning. Et globalt post-Kyoto-regime er under utarbeidelse, også om tilpasning til klimaendringene, og målet er å komme fram til en avtale i København i slutten av 2009.

Europakommisjonen forbereder nå en hvitbok om klimatilpasning med muligheter for å integrere klimatilpasning i EUs politikk i de mest sårbare regionene. Europakommisjonen planlegger også en uttalelse om et fellesskapsinitiativ når det gjelder katastroforebygging med sikte på å samle informasjon på en mer systematisk måte for å støtte tiltak i hele EU.

Tiltak

Vi skal nå dette målet ved å:

- samle inn, administrere og vurdere policy-relevante data på europeisk plan for å kartlegge miljøsårbarheten i EU og nabolandene, i samarbeid med andre europeiske organisasjoner (dvs. DG ENV, JRC, EMSA, ESA),
- rapportere om nasjonale klimatilpasningsplaner og yte veiledning og støtte til informasjonsutveksling om regionale forebyggings-, styrings- og tilpasningsstrategier og beste praksis,
- vurdere miljøkonsekvensene av naturkatastrofer og industriulykker i Europa i tillegg til eksisterende tiltak for håndtering og forebygging, for å supplere informasjonen om økonomiske tap og samfunnsmessige konsekvenser innsamlet av andre organisasjoner,
- støtte opprettelsen av en "clearing house" mekanisme i Fellesskapet for utveksling av informasjon og beste praksis innen katastroforebygging og -håndtering, som skal utvikles i samarbeid med nettverk av relevante aktører innen katastroforebygging og håndtering i hele Europa, og
- utvikle en prototyp av "European Clearing House on Climate Change Impacts, Vulnerability and Adaptation" som skal sikre tilgang til europeiske klimaendringsdata og scenarier med informasjon om tiltak og god praksis, herunder økonomiske kostnader, som skal være knyttet til EEAs senter for klimaendringsdata og samkjøres med et "clearing house" for katastroforebygging og håndtering.

2.3 Økosystemer

Hovedmål

Støtte innlemmelsen av et økosystem- og tjenesteperspektiv i evalueringen av nåværende og framtidige tematiske EU-strategier og sektorutvikling i internasjonale og regionale politiske arenaer, samt innenfor EEAs indikatorsett, sentrale rapporteringsøvelser og integrerte vurderinger som SOER 2010 og Eureka 2012.

Analyse

Med konseptet "økosystemtjenester" menes omformingen av en rekke naturressurser til produkter som mennesker trenger, drar nytte av og verdsetter.

Økosystemtjenestene omfatter forsyningstjenester, dvs. produkter som kommer fra økosystemer, som for eksempel genetiske ressurser, mat og fibrer, ferskvann; reguleringstjenester, dvs. fordeler som følger av reguleringen av økosystemprosesser, herunder flom- og sykdomskontroll, klima, vann og menneskers helse; kulturtjenester, dvs. ikke-materielle goder som rekreasjon, estetiske verdier og åndelig berikelse; samt støttetjenester, altså slike som trengs for å produsere alle andre økosystemtjenester, herunder produksjon av biomasse, ren luft, næringscyklus og vannsyklus.

Økonomiske markeder, myndighetenes politikk og arealforvaltningspraksis tar ikke tilstrekkelig hensyn til disse naturtjenestene, og følgelig står mange økosystemtjenester i fare for å gå tapt eller i alvorlig fare for å få redusert motstandskraft. En bredere gjennomføring av økosystemtjenestekonseptet i Europa, knyttet opp mot en oppfølging av tusenårsvurderingen av økosystemene i 2005 og G8+5-møtet under Konvensjonen om biologisk mangfold i 2010, viet "The Economics of Ecosystems and Biodiversity" (TEEB), vil gi viktige økonomiske argumenter som både kan endre politiske prioriteringer, tiltak og finansiering innen miljøpolitikken og fange oppmerksomheten til andre aktører i ulike sektorer og bevisstgjøre dem på den økonomiske betydningen av endring.

Tiltak

Vi skal nå dette målet ved å:

- utarbeide Eureka 2012, den første økosystemvurderingen for Europa som skal inngå i oppfølgingen av tusenårsvurderingen av økosystemene,
- støtte TEEB, tusenårsvurderingen av økosystemene og UNEPs globale grønne New Deal-initiativ når det gjelder ressursregnskap, dokumentasjon av økosystemers motstandskraft, og produsere analyser av verdifastsettelsen av disse,
- øke bevisstheten om verdien og bruken av naturressurser gjennom analyser av markedsbaserte mekanismer for økosystemtjenester,
- forbedre kunnskapen om grenseverdier og tåleevne for Europas økosystemer, særlig i forhold til klimaendringer, for eksempel karbonopptak, trofisk dynamikk, forsyningsevne og landskapsfragmentering,
- maksimere bruken av eksisterende data og romlige modelleringsteknikker i arbeidet med å analysere helsen og motstandskraften til økosystemtjenester i Europa og globalt når det gjelder Europas fotavtrykk og nye sektorbehov,
- oppdatere EEAs indikatorsett, herunder SEBI2010, ved å anvende en økosystemtjenestetilnærming og integrere dem i EEAs rapporter, og
- produsere kommunikasjons- og utdanningsmateriell om økosystemtjenester som bringes ut til allmennheten, beslutningstakere og vitenskapelige eksperter via multimediekanaler, herunder Det europeiske fellesskaps "Biodiversity Clearing House Mechanism".

2.4 Miljø og helse

Hovedmål

I samarbeid med OECD, Eurostat, Det felles forskningscenter og EU-byråer gjennomføre en rekke vurderinger og datainnsamlingsprosjekter for å framskaffe underbyggende materiale for utviklingen av politikk med sikte på å redusere de negative konsekvensene for menneskers helse av forurensning, kjemikalier og ulike teknologier. Det vil også bli lagt vekt på studier som undersøker behovet for tidlige tiltak og på fordelene ved forebyggende tiltak og tiltak i samsvar med føre-var-prinsippet.

Analyse

Miljøkvalitet og forbindelsen til menneskers helse er definert som en prioritering i EUs 6. miljøhandlingsprogram. Dette sees også igjen i Det europeiske fellesskaps nye handlingsprogram for 2008–2013 på helseområdet, EUs handlingsplan for miljø og helse 2004–2010, EUs fornyede strategi for bærekraftig utvikling, EUs sentrale kjemikaliestrategier og i Verdens helseorganisasjons handlingsplan for barns helse og miljø i Europa. Midtveiseevalueringer av disse programmene anerkjenner framskrittene som er gjort, men påpeker klart behovet for en kraftinnsats i framtiden.

På møtet i Det europeiske råd nylig understreket helseministrene behovet for tidlige tiltak, fordelene ved forebyggende tiltak og føre-var-tiltak og nødvendigheten av å utvikle verktøy for å foregripe, forebygge og reagere på potensielle nye og "gamle" trusler som nanoteknologi, og behovet for å styrke relevante aktørers deltakelse gjennom partnerskap på tvers av sektorer og på alle plan. De etterlyste også informasjon om miljødeterminanter med positive helseeffekter, som miljøer med biologisk mangfold, ikke-motoriserte transportmidler og boforhold.

Tiltak

Vi skal nå dette målet ved å:

- bedre tilgjengeligheten av informasjon om miljø, helse og kjemikalier, herunder videreutvikle indikatorer, romlige analyser og forbindelsene til SEIS og GMES,
- teste ut anvendeligheten av ulike metodologiske tilnærminger, herunder biologisk overvåking,

for å vurdere både de negative og de positive effektene av forurensende stoffer (herunder plast, hormonforstyrrende stoffer, genmanipulerte avlinger til drivstoff- og fiberproduksjon) i miljøet og økosystemene (inkludert ute- og inneluft, vann og jordbunn) har på økosystemenes virkemåte og menneskers helse og velferd,

- undersøke miljøbelastningen fra forurensende stoffer og kjemikalier, herunder aspekter som alder, samfunnsøkonomisk status og migrasjonsbakgrunn,
- bidra til alle større EEA-vurderinger, inkludert SOER 2010 og Eureca 2012, EEAs regionale vurderinger og ulike internasjonale rapporter og vurderinger, som FNs ministerkonferanse Miljø for Europa,
- utarbeide en rapport om Bradford-Hills arbeid på kriterier for årsakssammenheng på miljø- og helseområdet,
- samarbeide med sentrale partnere om viktige tverrinstitusjonelle prosesser i EU og viktige arrangementer og møter, som Verdens helseorganisasjons ministerkonferanse og European Public Health Associations konferanse i 2009, og
- forbedre beslutningsverktøyene for håndtering av usikkerhet, risiko, uvitenhet og føre-var-tiltak innen sentrale miljø- og helsespørsmål.

2.5 Maritimt

Hovedmål

Styrke samarbeidet og støtte informasjons- og dataaktivitetene i forbindelse med EUs hav- og sjøfartspolitik for å kunne identifisere, utnytte og revidere økonomiske data om maritime aktiviteter, gjennomføre vurderinger av marin romlig planlegging og samarbeide med kildeorganisasjoner for å integrere relevant miljøinformasjon.

Analyse

EUs sjøfartspolitik og dens miljøpilar, havstrategidirektivet, setter en økosystembasert tilnærming i sentrum for en integrert politisk respons på spørsmål vedrørende hav, sjø og kystområder. Denne tilnærmingen tar hensyn til det store miljøpotensialet Europas hav- og kystområder har når det gjelder levering av vitale økologiske tjenester med tanke på de økte belastningene klimaendringene og intensivering av ulike og konkurrerende økonomiske aktiviteter (blant annet skipsfart, fiskerier, energi, ressursutnyttelse) medfører i hele det europeiske havområdet.

Det trengs nye og mer omfattende overvåkings- og analysemetoder for å kunne gjennomføre integrerte vurderinger. Disse vil bygge videre på utviklingen av teknologi og informasjonssystemer som allerede er på vei, som et europeisk sjøatlas, og den spesifikke støtten til det europeiske marine observasjons- og datanettverket EMODNET, med lenker til WISE-marine og SEIS. Dette vil bidra til å knytte sammen kildeorganisasjonene og sikre nettbasert og delt tilgang til nødvendige data som støtte for marin romlig planlegging og rapportering om miljøtilstanden.

Tiltak

Vi skal nå dette målet ved å:

- etablere en felles metodologi for flerdimensjonal (for eksempel bentisk marint landskap) og funksjonell (for eksempel energipotensial, refugier) kartlegging av Europas havområder i forbindelse med arbeidet på det europeiske sjøatlas, produsere romlig relevante vurderinger og innspill til den marine modulen i vanninformasjonssystemet for Europa (WISE),
- harmonisere karakteriseringen av havbunnen og kartleggingen av habitater i tråd med EUNIS-kompatibel bredskala kartlegging og klassifikasjon,
- utarbeide analyser av marine økosystemregnskap i forhold til maritim samfunnsøkonomisk virksomhet,
- bidra til plattformen for romlig informasjon i WISE, for innhenting og gjennomgang av data og drøftelser, som er tilknyttet EMODNET,
- stå for den maritime delen og støtte den integrerte tilnærmingen til hav- og sjøfartsrelaterte saker i utkastet (med noter) til SOER 2010, med fokus på å evaluere effekten av politikk og praksis innen marin romlig planlegging,
- bidra i vurderingen av sjøfartspolitikken som innspill til tilknyttede politikkområder (som turisme, transport) i tillegg til andre regionale aspekter, med sikte på framdriftsrapporten (syntese) Horizon 2020, strategien for Østersjøregionen under det svenske formannskapet i 2009 og det spanske formannskapet i 2010, og
- sikre brukervennlig tilgang til rapporter, data, indikatorer og annen informasjon gjennom EEAs senter for vanndata, med relevante analyseverktøy.

2.6 Bærekraftig forbruk/produksjon og avfall

Hovedmål

Støtte aktiviteter på globalt, europeisk og nasjonalt plan når det gjelder bærekraftig forbruk og produksjon og ressurs- og avfallsstyring ved å styrke det analytiske grunnlaget gjennom utvikling og bruk av SCP (bærekraftig forbruk og produksjon) og andre strukturelle indikatorer, livssyklusanalyser, miljøregnskap, integrerte vurderinger, prognoser og scenarier, med særlig fokus på bolig, mat, mobilitet og turisme/rekreasjon.

Analyse

Det blir stadig klarere at vi som europeere må ta ansvar for de konsekvensene våre forbruks- og produksjonsmønstre får for miljøet i Europa, og for livssyklusconsekvensene disse får for miljøet i andre deler av verden. Bærekraftig styring av materialressurser og avfall er en integrerende del av dette.

Betydningen av SCP, herunder avfallsproduksjon og ressursbruk, gjenspeiles i politiske prioriteringer og planer, særlig i UNCSDs gjennomgang i 2010–2011 av SCP og avfall, EUs handlingsplan for bærekraftig forbruk og produksjon og bærekraftig industripolitikk, gjennomgangen i 2010 av de tematiske strategiene for bærekraftig bruk av naturressurser og avfallsforebygging og resirkulering, EUs andre strategier på avfallsområdet, herunder revisjonen av rammedirektivet for avfall og nasjonale strategier for SCP, ressurser og avfall. Den gjenspeiles også i næringslivets økte fokus på bedriftenes samfunnsansvar, på effektivitet i ressursbruken og miljøstyringssystemer og på bærekraftige forbruksmønstre i hele Europa.

Tiltak

Vi skal nå dette målet ved å:

- utarbeide og vedlikeholde indikatorer for bærekraftig forbruk og produksjon, avfall og ressurser via SEIS og Eurostats miljødatasentre,
- støtte gjennomføringen av EUs handlingsplan for SCP, EUs tematiske strategier, nasjonale SCP-politikker, den globale Marrakech-prosessen for SCP og UNCSDs gjennomgang av SCP gjennom effektevalueringer av politikken og integrerte vurderinger av miljøkonsekvensene av produksjon og forbruk i Europa og andre deler av verden,
- styrke innsatsen, i tett samarbeid med Eurostat, JRC, OECD og FN, for å videreutvikle integrerte økonomiske og miljømessige regnskap,
- gjennomføre analyser i forbindelse med livssyklusanalyser, ressurstilgjengelighet og produktivitet, renere produksjon og miljøeffektive produkter,
- utvikle prognoser og scenarier for bærekraftig forbruk og produksjon i Europa,
- støtte gjennomføringen av rammedirektivet for avfall og den tematiske strategien for forebygging og resirkulering av avfall gjennom analyser av ulike avfallsstrømmer,
- samarbeide med næringslivet og små og mellomstore bedrifter og dele erfaringer og god praksis når det gjelder bærekraftige virksomhetsstrategier, bedriftenes samfunnsansvar, EMAS og detaljistenes rolle,
- styrke arbeidet for bærekraftig produksjon og miljøinnovasjon, i samarbeid med OECD,
- støtte naboland når det gjelder SCP og behov for avfallsinformasjon, særlig middelhavslandene gjennom Horizon 2020-initiativet og EEAs samarbeidsland på Vest-Balkan, og
- forbedre kommunikasjonen med beslutningstakerne om hvordan man kan begrense miljøkonsekvensene av forbruk, og utvikle alternativer for mer bærekraftige produkter og produksjon.

2.7 Arealbruk

Hovedmål

Informere beslutningstakere, praktikere og allmennheten om hvordan den økende intensiteten i romlig og arealbasert ressursbruk fører til konflikter og potensielt irreversible forandringer ved hjelp av en analytisk plattform for romlig analyse, målrettet modellering av arealbruk, integrasjon av samfunnsøkonomisk statistikk og høyoppløselig arealinformasjon og planleggingstjenester for å granske urbaniserings- og arealbruksprosessene.

Analyse

EUs nye Lisboa-traktat understreker at et politisk virkemiddel for samordning, sammenheng og synergier av sektorpolitikken er helt nødvendig for å få en bærekraftig romlig utvikling og et styringssystem med flere nivåer på det europeiske kontinent. Det første handlingsprogrammet for gjennomføring av EUs territoriale agenda tar særlig sikte på å utvikle en robust kunnskapsplattform og vurderinger av tilstand, perspektiver, trender og effekter av politikken i de ulike delene av Europa.

I løpet av det siste tiåret har EEA analysert konflikter som gjelder utnyttelsen av rom- og arealbaserte ressurser i Europa, og konstatert at disse forsterkes av urbanisering, transportvekst, endringer i prioriteringene for landbruket, nye former for turisme, våre skiftende ambisjoner med hensyn til mobilitet og bolig, demografi og stadige endringer i det geografiske landskapet grunnet klimaendringer som setter den økologiske og samfunnsmessige robustheten på spill.

Tiltak

Vi skal nå dette målet ved å:

- integrere alle relevante geo-romlige datasett og informasjon på europeisk plan via SEIS, Inspire og senteret for arealbruksdata, herunder en operativ database med støykart og støydata som et ledd i gjennomføringen av ReportNet i henhold til miljøstøydirektivet,

- samarbeide med ESPON2013 for å definere og prøve ut et nytt sett territoriale indikatorer som støtte for den romlige planleggingen og for å få forståelse av ulike utviklingsperspektiver,
- produsere vurderinger av territoriale utviklinger i Europa ved bruk av avanserte romlige analyseteknikker, tidligere trender, "now-casting", framtidsrettede vurderinger, analyser av effekten av de politiske tiltakene, herunder hvor mye de ulike veiene vil koste, særlig sammen med DG Regio, JRC og Eurostat,
- samarbeide med Eurostat, FN og nasjonale statistiske kontorer for å sikre at EEA-styrte areal-, vann- og økosystemregnskap blir en global standard innenfor FNs retningslinjer for miljøregnskap,
- utnytte fullt ut det ferdige 2006 Corine Land Cover-registeret og tilhørende databaser, særlig den høyoppløselige informasjonen om jordforsegling,
- støtte utviklingen av tjenestene til GMES-Land og globale observasjonssystemer, og
- gjennomføre utvalgte regionale og tematiske vurderinger (for eksempel av by-, fjell- og distriktsområder, turisme, transport og støykartlegging, konsekvenser av jorderosjon, arealprising og skatter) og produsere innspill til SOER 2010 og Eureca 2012.

2.8 Landbruk og skogbruk

Hovedmål

Produsere integrerte analyser av arealbrukstrender innen landbruk og skogbruk ved å vurdere deres nåværende og framtidige konsekvenser for vann, jordbunn, luftkvalitet, biologisk mangfold og landskap. Dette vil gjøre det lettere å vurdere konsekvensene av nye samfunnsbehov og demografiske og teknologiske trender for det naturlige miljøet og danne et grunnlag for evaluering av politikk som kan brukes som feedback til berørte sektor- og miljøstrategier.

Analyse

Bruken av landbruks- og skogbruksareal i Europa til produksjon av primærvarer (mat, fôr, biomasse til energi- og materialformål) vil intensiveres i tiårene som kommer som følge av nye behov, teknologiske fremskritt (for eksempel enzymatisk nedbrytning av celluloseholdig materiale, manipulering av næringsmidlers egenskaper, planteforedling, herunder genetisk modifiserte organismer osv.) og endrede dyrkingsmetoder. Skogbruk og landbruk leverer i økende grad til sluttbruk i byggevirksomhet, energi og biomaterialer, noe som fører til økt belastning på tilgjengelige landarealer. De forventede konsekvensene av klimaendringer og arealbruksendringer for urban sektor og tjenestesektoren vil i sin tur øke belastningene på vann- og jordressurser, biologisk mangfold, landskap og luftkvalitet.

EEA har arbeidet på miljøindikatorer for landbruket, utviklet konseptet jordbruksland med høy naturverdi og undersøkt integreringen av politikken, for eksempel når det gjelder bioenergiproduksjon.

Tiltak

Vi skal nå dette målet ved å:

- integrere økonomiske og biofysiske modeller og data for å vurdere drivkreftene bak miljøkonsekvensene av samfunnsøkonomiske trender for å ha faktabasert informasjon når sektorpolitikk drøftes, innen landbruk, bioenergi og distriktsutvikling,
- utvide sektorrelaterte indikatorsett, romlige analyser og databaser om landbrukspraksiser og nye arealbrukstrender, for eksempel den kombinerte effekten av mat-, fôr- og biomasseproduksjon på vannressursene, bruken av kunstgjødsel og plantevernmidler, pløyemetoder, husdyrhold, i samarbeid med Europakommisjonens tjenester og UNEP,
- gjennomføre vurderinger av kritiske problemer som karbonbalanse i forhold til arealbruksendringer, både i Europa og globalt, undersøke miljøkonsekvensene av fremmede arter og genmodifiserte avlinger, særlig bioenergi- og fiberavlinger,
- støtte arbeidet for å utvikle miljø- og økosystemregnskap som kan brukes i analyser av tilpasningen til og reduksjonen av klimaendringene, og legge disse fram som bidrag til EEAs vurderinger, som Eureka 2012 og SOER 2010.

2.9 Energi

Hovedmål

Produsere integrerte vurderinger, analyser av hvordan endringer i politikk og teknologi i energisektoren bidrar til å redusere klimaendringene, påvirker menneskers helse og miljøet, kostnader og fordeler, framdriften mot de politiske målene og miljøeffektivitet, ved hjelp av oppdaterte data, modeller og indikatorer.

Analyse

Energipolitikken vil fortsette å spille en sentral rolle i bekjempelsen av klimaendringene og samtidig sørge for sikker energiforsyning i Europa. Produksjon og forbruk av energi, herunder fornybar energi som bioenergi, har store konsekvenser for menneskers helse og miljøet gjennom utslipp av luftforurensende stoffer, avfallsproduksjon, skade på jordbunnen, oljeutslipp osv. Europakommisjonen er i ferd med videreutvikle lovpakken på klima- og energiområdet som ble lagt fram i desember 2008. Det skal iverksettes tiltak med sikte på å oppnå målene innen 2020 hva angår fornybar energi, drivstofforbruket i veitransportsektoren og energieffektivitet, utarbeidelsen av et rammeverk for karbonfangst og lagring og utvikling av demonstrasjonsanlegg. I tillegg satses det ytterligere på energieffektivitet, reduksjon av energietterspørselen, realiseringen av et reelt indre energimarked, stimulering av energiforskning og teknologiutvikling og forbedring av internasjonalt samarbeid i energispørsmål. Den europeiske innsatsen på energiområdet er tett koplet opp mot innsatsen i resten av verden.

Tiltak

Vi skal nå dette målet ved å:

- utvikle og vedlikeholde energi- og miljøindikatorer og beste praksis basert på nasjonale data og informasjon lagt fram for EEA, IEA, UNEP, Eurostat og andre av Europakommisjonens tjenester,
- vurdere miljøbegrensninger og miljøfordeler ved teknologier innen fornybar energi, bruk av nye energiteknologier og -kilder, herunder biodrivstoff og utnyttelse av torvland, karbonfangst og -lagring, i samarbeid med Europakommisjonen, UNEP, forskningssamfunn og næringsliv,
- produsere regelmessige oppdateringer av energi- og miljøindikatorer, inklusive energisubsidier, og bidrag til EEAs integrerte vurderinger, og
- vurdere miljøbelastningene av energiproduksjon og -forbruk, herunder energieffektivitet og etterspørselsreducerende tiltak, brennstoffvalg, veivalgene for å redusere klimaendringene og samtidig sikre økt energisikkerhet, kostnader, fordeler og avveininger ved disse i forhold til for eksempel vann og biologisk mangfold.

2.10 Transport

Hovedmål

Vurdere helse- og miljøkonsekvensene av transport ved hjelp av transport- og miljøindikatorer, modeller og scenarier. Dette vil blant annet omfatte måling av framdriften i forhold til miljørelaterte mål for transportpolitikken og å søke mulige nye løsninger for tilgang og bærekraftig mobilitet.

Analyse

Transport er en integrert del av de fleste av de aktivitetene som til sammen danner grunnlaget for en nasjons bruttonasjonalprodukt. Transportvolumene spiller mer eller mindre den økonomiske veksten og påvirker dermed miljøet på mange måter, med klimaendringer, tap av habitater, støy og luftforurensning som de mest synlige. Selv om økningen i utslippene av klimagasser fra transportsektoren i den senere tid har avtatt noe, tilsier prognosene en markant økning dersom det ikke oppnås ytterligere utslippsreduksjoner.

EU vurderer derfor en rekke strategier og tiltak, for eksempel å innlemme luftfarten i EUs kvotehandelssystem, å redusere CO₂-utslippene fra biler samt å innføre avgifter på bruk av infrastruktur. Vi bør imidlertid unngå å forbinde transportsektoren utelukkende med klimaendringer; "The Greening Transport Package" er et bidrag til å utvide debatten.

Utviklingen av transportpolitikken har primært hatt et mer "bærekraftig transportsystem" som mål, med fokus på tilgang og mobilitet.

Men disse begrepene er ikke operative pr. i dag, og de bidrar ikke til miljøforbedringer.

De stadig mer ambisiøse målene for kutt i utslippene av klimagasser gjør det nødvendig å utarbeide sektorspesifikke mål. For å sikre bredest mulig effekt av målene bør de omfatte alle de viktigste miljøaspektene (utslipp til luft, støy, tap av habitater osv.) ved et "bærekraftig transportsystem" og bruken av det.

Tiltak

Vi skal nå dette målet ved å:

- vedlikeholde, utvikle og strømlinjeforme transport- og miljøindikatorer og samarbeide med Eurostat, ITF/OECD og Europakommisjonen for å supplere EEAs datainnsamling via Eionets partnere, særlig når det gjelder vurderinger av transportstøy, arealbruk og godstransportmønstre,
- utarbeide indikatorbaserte vurderinger av framdriften i transportsektoren når det gjelder å integrere miljøhensyn i politikken, og bruke disse i EEAs regelmessige integrerte og tverrgående vurderinger,
- analysere trafikkens bidrag til luftkvalitet og støy i Europas byer,
- bygge opp geografisk spesifikke transportutslippsregistre,
- bidra til prosessen for forbedring av miljøresultatene for internasjonal luftfart og sjøtransport og deres innlemmelse i et post-Kyoto-regime for å bekjempe klimaendringene, ved å produsere relevant informasjon med særlig fokus på utslipp av luftforurensende stoffer og klimagasser, og
- utvikle scenarier for et bærekraftig transportsystem, undersøke energieffektivitet, bærekraftig mobilitet og tilgang, og synergier med nærmiljøutvikling og distriktsutvikling ved å identifisere og karakterisere ulike mulige tiltak, teknologialternativer, alternativer for etterspørselsstyring og for brukeratferd, i samarbeid med transportnæringen, JRC og Europakommisjonens tjenester.

Strategiområde 3 Integreerte miljøvurderinger

Det er et økende behov for å gjennomføre eller bidra til miljøvurderinger av forskjellige geografiske områder i Europa, i Europas naboland og i verden. Slike vurderinger er nødvendige for å sette rammer for, understøtte og evaluere framdriften i en lang rekke politiske prosesser. Det er også et økende behov for å ta med økonomisk informasjon, framtidsrettede perspektiver og usikkerhetsmomenter. Økningen i antallet og mangfoldet av slike vurderinger fører imidlertid til ineffektivitet, overlapping og inkonsistens, som kan undergrave nytten av dem.

I tråd med EEAs grunnforordning skal EEA hvert femte år utgi en rapport om tilstanden og utsiktene for Europas miljø. Neste rapport skal komme ut i 2010. Siden opprettelsen har EEA også utgitt fire felleseuropeiske vurderinger, som dekker landene i Øst-Europa, Sentral-Asia og Kaukasus, to som fokuserer på Middelhavsområdet og to på Arktis. I tillegg har vi satt stadig mer inn på å utvikle scenarier og framtidsrettede studier og utføre økonomiske evalueringer og historiske analyser av miljø- og helse relaterte spørsmål for å forbedre politikktutviklingen og beslutningstakingen på områder preget av stor usikkerhet og kompleksitet.

I løpet av de kommende fem årene skal EEA produsere sin femårsrapport og vurdering og sammen med sine partnere utarbeide og bidra til andre regionale, felleseuropeiske og globale vurderinger. Målet er også å skape et solid grunnlag for EUs handlingsprogram for miljø (EAP).

For å sikre at disse vurderingene understøtter beslutningsprosessene og politikktutviklingen, vil det bli lagt ekstra vekt på følgende fire elementer:

- integrerte miljøpolitikkanalyser og vurderinger av nasjonale og regionale strategier og tiltak for å sikre miljøet, for eksempel innen transport og infrastruktur, landbruk (bioteknologi og transgene organismer), energi og industri (bærekraftig produksjon/forbruk og nanoteknologi) samt innen finans (forsikring), og handel (distribusjon),
- beslutningstaking i risikofylte, usikre og komplekse situasjoner, og bruk av beslutningsverktøy,
- flere sosiale og økonomiske analyser for å bidra til at de miljømessige sammenhengene kommer sterkere til uttrykk i samfunnets måte å tenke på, og
- økt bruk av scenarier og andre framtidsrettede metoder for å støtte utviklingen av en bærekraftig framtid.

Tiltakene under dette strategiområdet er delt inn i fem temaer:

- **Integreerte miljøvurderinger**
- **Regionale og globale vurderinger**
- **Beslutningsstøtte**
- **Økonomi**
- **Strategiske beslutninger for framtiden**

3.1 Integreerte miljøvurderinger

Hovedmål

Utarbeide, utgi og formidle en grensesprengende rapport i 2010 om tilstanden og utsiktene for Europas miljø, og sammen med vårt nettverk og våre partnere fastsette en langsiktig strategi for å samordne framtidige globale, regionale, tematiske og sektorspesifikke vurderinger og rapporter.

Analyse

EEA skal i henhold til artikkel 2 i grunnforordningen hvert femte år utgi en rapport om tilstanden til, trender og utsikter for miljøet, supplert med indikatorrapporter som fokuserer på særskilte temaer. Den neste miljøtilstands- og miljøutsiktsrapporten skal komme i 2010.

EEAs flaggskipsprodukt — 5-årsrapporten — gir en strategisk oversikt over og framtidsrettet vurdering av miljøspørsmål i et bærekraftsperspektiv i EUs medlemsstater, søkerlandene og potensielle søkerland. Rapportene bidrar til utviklingen av strategisk miljørelatert politikk på europeisk plan, til evaluering av EUs miljøhandlingsplaner og strategier og til fastsettelse av dagsordenen framover.

Rapporten om miljøtilstanden og miljøutsiktene i Europa 2010 (SOER 2010) vil bli et verdifullt bidrag til vurderingen av det 6. miljøhandlingsprogrammet og de relevante delene av EUs strategi for bærekraftig utvikling og vil med sin oversikt over trender og prognoser og framvoksende problemer peke fram mot påfølgende programmer.

På grunn av den store interessen for SOER 2010 vil det bli utarbeidet ulike produkter og ulike medier vil bli tatt i bruk som er tilpasset forskjellige publikumsgrupper, for eksempel tema- og landrapporter.

Vurderingene vil ha et nytt og forbedret perspektiv, og retningslinjene for dette vil være på plass i begynnelsen av den nye strategiperioden slik at EEA kan overholde plikten til å legge fram hovedrapporten hvert femte år og etterkomme de mange behovene på en helhetlig og effektiv måte.

Tiltak

Vi skal nå dette målet ved å:

- samordne bidragene fra alle de temaspesifikke aktivitetene, SEIS og kjernesettene av indikatorer i Europa (herunder de som administreres av Eurostat) for å produsere en tematisk, indikatorbasert, integrert vurdering av trendene og utsiktene for Europas miljø,
- lede en landfokuset prosess for utvikling av landanalyser og en måltavle, og på grunnlag av dette utvikle en læringsorientert sammenlignende vurdering på landnivå av status med hensyn til tiltak og innsats.
- forbedre formidlingen og spredningen av vurderingen gjennom multimediebasert, brukervennlig og flerspråklig informasjon,
- produsere en framtidsrettet, tverrgående integrert vurdering av miljøspørsmål som skal se på, i et bærekraftsperspektiv, hvordan samspillet mellom miljøspørsmål og europeisk og global samfunnsøkonomisk utvikling kan utspille seg i ulike plausible scenarier, og hvilke konsekvenser de kan få for Europa, våre naboer og andre deler av verden,
- utarbeide en langsiktig strategi for integreerte miljøvurderinger i regionen, som dekker innværende 5-årige rapportperiode og også ivaretar andre regionale, globale og spesifikke vurderingsbehov.

3.2 Regionale og globale vurderinger

Hovedmål

Planlegge, utarbeide, bidra til og produsere regionale vurderinger til støtte for ulike politikker og politiske prosesser i tråd med EEAs langsiktige strategi for integrerte vurderinger og 5-årsrapporten.

Analyse

Ulike områder i Europa, som kystområder og fjellkjeder, har felles geografiske og miljømessige mønstre. De gjenspeiler Europas landskapsmangfold og er gjenstand for en form for målrettede prosesser og strategier med sikte på territoriell utjevning. Analyser av miljøstatusen i disse mangeartede områdene, enten de er kystområder, byområder, distriktsområder eller fjellområder, vil dermed være rotfestet i de spesifikke samfunnsøkonomiske kjennetegnene for de ulike områdene og i dagens og historiske arealbruksmønstre. Dette får viktige konsekvenser ettersom politikken og beslutningene på mange områder må ta hensyn til samspillet med en lang rekke faktorer, for eksempel byspredningen til landdistrikter, konsekvensene urbaniseringen av kystområder har for økosystemtjenester, eller fjellandbrukets rolle i bevaringen av jordbruksland med høy naturverdi. EEA deltar i utarbeidelsen av en rekke regionale vurderinger og miljøstatusrapporter.

Av eksempler kan nevnes arbeid i forbindelse med den europeiske nabolikspolitikken og Sentralasia-strategien, samordning og utarbeidelse av en måltavle for Middelhavet under Horizon 2020-prosessen, som skal måle framgang på grunnlag av et omforent indikatorsett, UNGAs globale vurdering av rapporter (Global assessment of assessments) med sikte på å utvikle en regelmessig prosess for vurdering av det marine miljø og vurderinger for Arktis og sentrale økosystemer som våtmarksområder og høyfjellsområder.

Tiltak

Vi skal nå dette målet ved å:

- lage lenker og sikre enkel tilgang til SEIS, Reportnet og de ulike verktøyene for å gjennomføre integrerte vurderinger slik at andre i samfunnet får best mulig utbytte av dette arbeidet,
- samarbeide med Handlingsplan for Middelhavet, Eurostat og andre partnere om å organisere en regelmessig rapporteringsprosess under Horizon 2020, utgi rapporter hvert femte og andre år om miljøet i Middelhavsområdet,
- planlegge og utarbeide den femte felleseuropeiske vurderingsrapporten,
- delta i UNGAs vurdering av rapporter om det marine miljø, UNEP-GEO, andre UNEP DEWA-aktiviteter og andre av FNs vurderinger gjennom ekspertgrupper og ledelse av paneler,
- identifisere behovene for og produsere spesifikke skreddersydde vurderinger av miljøstatus i Arktis,
- identifisere behovene for og utarbeide relevante vurderinger til støtte for utjevningspolitikken, romlig planlegging og områder definert etter økologisk slektskap (for eksempel kystområder, innlandssjøer, by-, distrikts- og fjellområder), og
- forbedre formidlingen og spredningen av budskapet om viktigheten av og grunnlaget for integrerte vurderinger gjennom multimediebasert, brukervennlig og flerspråklig informasjon.

3.3 Beslutningsstøtte

Hovedmål

Fremme en bedre og mer allment akseptert forståelse av implikasjonene ved systemvitenskap, multikausalitet, usikkerhet og kunnskapskildene for å støtte opp under en retttidig, deltakende, solid og adaptiv beslutningsprosess.

Analyse

Det er stadig større vitenskapelig erkjennelse av at miljømessige, økologiske og helsemessige spørsmål er mer sammensatte, multikausale og gjensidig forbundet enn tidligere antatt. Systemvitenskap, ikke-lineær dynamikk og terskelfenomener kjennetegner de fleste miljø- og helseproblemer, som klimaendringene, de fire sykdommene og lidelsene som er prioritert i EUs handlingsplan for miljø og helse, økosystemhelse og tap av biologisk mangfold. Retttidig innsats fra myndighetene, og i stadig større grad fra sivilsamfunnet, mot forstyrrelser i slike komplekse økologiske og biologiske systemer krever at det iverksettes tiltak på grunnlag av svakere indikasjoner og noen ganger andre typer bevis (for eksempel tradisjonell kunnskap hos urbefolkningen eller relevant kunnskap snarere enn nøyaktige data), hvis forebygging av skade skal oppnås. Slike beslutninger må tas på bakgrunn av et bredere kunnskapsgrunnlag, delvis avledet av innspill fra lekfolk, understøttet av økt bevissthet om effekten og konsekvensene av tidligere tiltak, eventuelt mangel på tiltak, mot framvoksende problemer og tidlige varsler.

Involvering av lekfolk og aktører/interessenter blir også stadig mer anerkjent som et element i en effektiv beslutningsprosess i saker som er relatert til komplekse systemer, som nedbørfeltforvaltning, strategiske konsekvensanalyser, klimatilpasning, arealforvaltning, naturvern, romlig planlegging, strategisk utvikling, etterspørselsstyring innen transport, vann, energi og ressursbruk og lekfolks overvåking av miljøendringer.

Tiltak

Vi skal nå dette målet ved å:

- utvikle retrospektive analyser av tidligere miljøbeslutninger (som "Late lessons from

early warnings" vol. 2) for å skape en større kunnskapsbase som kan benyttes til å identifisere og gjennomføre framtidige politiske tiltak som er rettidige, solide og adaptive,

- fremme langsiktig overvåking av "surprise-sensitive" parametere for bedre å kunne forutse forstyrrelser i biologiske systemer og helsesystemer,
- utforske ulike metoder for å oppnå effektiv involvering av lekfolk når det gjelder å identifisere og håndtere nye miljø- og helseproblemer,
- utvikle og bruke støtteverktøy i beslutningsprosesser som vedrører sentrale problemer som klimaendringer, klimatilpasning, vurdering av økosystemers verdi og sårbarhet,
- analysere og bistå i harmoniseringen av åpnere metoder for evaluering av vitenskapelig og annen form for kunnskap, som tradisjonell kunnskap, og støtte en bredere anvendelse av føre-var-prinsippet,
- forbedre og forenkle terminologien som brukes til å definere årsaks- og virkningsforhold og usikkerhetsmomenter i økologiske og biologiske systemer ved å bidra til at slik terminologi tas i bruk på bred front,
- sammen med våre partnere vurdere hvilke typer lovgivning som best vil ta hensyn til miljøets behov, og
- øke bevisstheten om disse sakene gjennom workshops med et bredt spekter av aktører/interessenter.

3.4 Økonomi

Hovedmål

Støtte og levere integrerte økonomiske analyser, herunder modeller på tvers av temaer (biologisk mangfold, klimaendringer, marint miljø, romlig planlegging, miljø og helse) og drivkrefter (landbruk, transport, (bio) energi), med fokus på kostnadene ved manglende politisk handling, kostnadene ved tiltak, fordelene ved å forbedre miljøkvaliteten og økosystemtjenestene, samt rollen til og effektene av markedsbaserte virkemidler og grønne skattereformer. Sentralt i disse tiltakene står vedlikehold av dataarkiv.

Analyse

Det settes stadig større fokus på økonomisk tap og tap av velferd som skyldes utilstrekkelige eller manglende tiltak. Samtidig må politikken og tiltakene innebære løsninger som er effektive og ikke for kostnadskrevede. Den økonomiske delen av miljøanalyser og vurderinger blir stadig viktigere, noe som framgår av utviklingen av for eksempel ex ante-vurderinger av kostnadene ved manglende politisk handling, konsekvensanalyser og integrerte analyser, og ex post-evalueringer. Markedsbaserte virkemidler blir stadig mer anerkjent som potensielt kostnadsbesparende verktøy, og grønn skattereform har både miljømessige, skattemessige og samfunnsmessige målsettinger.

Tiltak

Vi skal nå dette målet ved å:

- videreutvikle datainnsamlingen og vurderingene av økonomiske konsekvenser av tiltak og mangel på tiltak,
- utvikle en integrert analyse av økonomiske drivkrefter og miljøproblemer og politiske verktøy,
- bygge opp registre over og vurderinger av den rolle markedsbaserte løsninger og grønn skattereform spiller,
- utarbeide vurderinger av prisen for ikke å handle med hensyn til markeds- og ikke-markedsrelaterte skader på økosystemtjenester og menneskers velferd, til bruk som inndata i europeiske miljøvurderingsprogrammer,
- utføre integrerte analyser av miljøkonsekvenser og ressurseffektiviteten ved viktige drivkrefter og av løsninger med fokus på markedsbaserte tilnærminger, som karbonmarkeder og miljøavgifter,
- utføre en analyse av grønn skattereform som respons på behovet for en langsiktig bærekraftig løsning som forener miljømessige, økonomiske/skattemessige og samfunnsmessige målsettinger, og
- videreutvikle metoder, herunder nytteoverføring, for å oppskalere resultatene fra casestudier av ikke-markedsrelaterte verdivurderinger, og verdifastsettelsen i areal- og økosystemregnskap.

3.5 Strategiske beslutninger for fremtiden

Hovedmål

Bidra til å styrke evnen til å treffe strategiske beslutninger hos EEAs viktigste kunder og partnere ved å videreutvikle scenariobaserte vurderinger på visse områder, som den framtidrettede delen av viktige EEA-rapporter, fremme kapasitetsbyggende tiltak og ved å gjøre bedre nytte av eksisterende prosesser, informasjon og metoder, tilby framtidige brukere skreddersydde alternativer.

Analyse

Etter som kompleksiteten, den økte risikoen og usikkerheten ved miljøproblemene kommer stadig tydeligere fram, blir framtidstudier og særlig scenarier stadig mer anerkjent som viktige verktøy i beslutningsprosessen.

De første årene konsentrerte EEA sin innsats på dette området om å integrere framtidsperspektivet i sine viktigste miljøtilstandsrapporter for EU (SOER) og se på gjennomføringen av Fellesskapets miljøpolitikk gjennom en analyse av avstand til målet. I kjølvannet av analysen som ble presentert i femårsrapporten om tilstanden og utsiktene for Europas miljø i 1999 og endringen av grunnforordningen, ble EEA bedt om å integrere en framtidrettet del i sine vurderinger.

EEAs oppgaver ble dermed utvidet fra SOER-rapportene til tematiske områder og ut over gjeldende lovgivning og Europas grenser. I løpet av den siste strategiperioden besto hoveddelen av arbeidet i en bred vurderingsprosess i forbindelse med femårsrapporten om tilstand og utsikter som kom ut i 2005, og "Miljøvern for Europa"—konferansen i Beograd i 2007. I tillegg ble det utarbeidet bidrag til UNEPs Global Environmental Outlook (GEO). Gjennom PRELUDE, et scenarioarbeid som har høstet stor anerkjennelse, har scenarienes potensial for å definere problemstillinger tidlig i den politiske prosessen og som metode for å framprovosere strategisk tenkning i politiske beslutningsprosesser, blitt godt demonstrert.

Tiltak

Vi skal nå dette målet ved å:

- fortsette å støtte pågående vurderingsprosesser i EEA og særlig framtidanalysen i forbindelse med SOER 2010 og vurderingen av europeiske økosystemer (Eureca 2012),
- fremme bruken av scenarier og "now-casting"-teknikker i strategiske beslutningsprosesser ved å utarbeide retningslinjer, beste praksiser og nettbaserte opplæringsverktøy,
- iverksette nye framtidrettede og scenariobaserte vurderinger for bestemte områder, regioner og emner,
- videre utforske konsekvenser og effekt av dagens bruk av scenarier i den strategiske beslutningsprosessen i miljøspørsmål,
- videreutvikle informasjonssystemene gjennom SEIS for framtidrettet informasjon og utvikle verktøy som er bedre egnet til å administrere framtidrettet informasjon, og
- styrke samarbeidet med land og andre større aktører på området (dvs. DG ENV, JRC, Eurostat) med sikte på å danne strategiske partnerskap med relevante kunnskapssentre og forskningsprogrammer for å fremme kapasitetsbygging, bedre de metodologiske tilnærmingene og utvide dem til næringsliv og frivillige organisasjoner der det er relevant.

Etterspørselen etter lettfattelig og oppdatert informasjon har økt kraftig bare i løpet av strategiperioden 2004–2008. Etterspørselen kommer fra både politiske beslutningstakere og Europas borgere, som i stadig økende grad ønsker fullt innsyn når det gjelder informasjon fra offentlige organer. I tillegg til dette har den raske utviklingen av nye informasjonsteknologier gitt oss verktøy for mer effektiv kommunikasjon.

I løpet av de kommende fem årene vil EEA søke å gi Europas beslutningstakere og borgere den uavhengige informasjonen de trenger for å foreta informerte valg om miljøet og skape bevissthet om miljøet ved å formidle vårt budskap på en åpen og forståelig måte til et bredest mulig publikum.

EEAs informasjonstjenester og kommunikasjonsprodukter bygger på mange initiativer fra hele Europa som EEA støtter, blant annet det felles miljøinformasjonssystemet SEIS, Inspire-direktivet om etablering av en infrastruktur for geografisk informasjon, Århus-konvensjonen om tilgang til miljøinformasjon og GMES, EUs teknologiske flaggskip som tar sikte på å forbedre integreringen av *in-situ* og satellittbasert overvåking.

I løpet av strategiperioden tar EEA sikte på å gjøre byråets nettsted til en anerkjent global portal til aktuell og relevant miljøinformasjon om tilstanden og utsiktene for Europas miljø. Målet er å levere produkter og tjenester som er letteste, brukervennlige og enhetlige i sitt budskap til EEAs flerspråklige brukerskare.

Nettstedet skal utvikles fra å være et sted for lagring av dokumenter til et interaktivt nettsted og en portal som understøtter toveiskommunikasjon, og som bidrar effektivt til å forbedre kvaliteten på og spredningen av miljøutdanning.

Vi vil fortsette å legge vekt på å skrive regelmessige nyhetsartikler for nettet og gjøre best mulig bruk av multimedieteknologien slik at EEAs budskap når flest mulig mest mulig effektivt.

På dette strategiområdet vil arbeidet være delt inn i to temaer:

- **Det felles miljøinformasjonssystemet SEIS**
- **Kommunikasjon**

4.1 Det felles miljøinformasjonssystemet SEIS

Hovedmål

Modernisere dagens rapporteringssystemer til et nettverk av desentraliserte systemer som gir nettbasert tilgang til data som blir administrert så nær kilden som mulig, og forbedre kvaliteten og aktualiteten på informasjonen. EEA og Eionet vil samarbeide med Europakommisjonen og andre internasjonale aktører/interesser om implementeringen av systemet. EEA skal gjøre dette ved å bygge videre på de systemene og verktøyene som allerede er utviklet for rapportering (Reportnet), de nye initiativene i forbindelse med e-styring, Infrastruktur for geografisk informasjon i Europa (Inspire), Global overvåking av miljø og sikkerhet (GMES), Global jordobservasjon (GEO) og Global Earth Observation System of Systems (GEOSS).

Analyse

I februar 2008 vedtok Europakommisjonen en uttalelse med forslag om å forbedre, modernisere og strømlinjeforme dagens miljøinformasjonssystemer ved å opprette et felles europeisk miljøinformasjonssystem (SEIS).

SEIS er et distribuert, integrert, nettbasert informasjonssystem basert på et nettverk av offentlige informasjonsleverandører som deler miljødata og -informasjon. Det bygger på eksisterende elektroniske infrastrukturer, systemer og tjenester i medlemsstatene og EU-institusjonene, spesielt EEA og Eionet.

Systemet har som mål å knytte nærmere sammen alle eksisterende datastrømmer og informasjon knyttet til EUs miljøpolitikk og miljølovgivning, herunder implementeringen av en infrastruktur for geografisk informasjon i Europa (Inspire) og andre data og sanntidsobservasjoner relatert til nye miljøprioriteringer, og tjenester fra GMES. Det vil gi lett tilgjengelig informasjon til både beslutningstakere og borgere. En viktig utfordring vil bli å utvikle SEIS som en plattform som også kan brukes til toveis kommunikasjon om miljøet og gjøre det mulig for brukerne å laste opp og dele sin informasjon med andre fra et lokalt til et globalt nivå.

Tiltak

Vi skal nå dette målet ved å:

- samarbeide med Eionet, Europakommisjonen (hovedsakelig gjennom firergruppen og de ti miljødatasentrene) og EEAs europeiske emnesentre om implementeringen av dette distribuerte systemet for deling av informasjon fra lokalt til globalt nivå basert på interoperabilitet,

- gradvis omforme Reportnet til et verktøy som skal bidra til gjennomføringen av det foreslåtte reviderte direktivet om standardisert rapportering og få fart på prosessen med nettbasert datatilgjengelighet,
- fokusere på vår europeiske dataadministrasjon, herunder strømlinjeforme prioriterte datastrømmer i forhold til Eionet, samordne *in-situ*-komponentene i GMES og administrasjonen av de fem tematiske miljødatasentrene, med sikte på å tilby et bredt spekter av europeiske miljødatasett i egnede formater til ulike brukere,
- videreutvikle vår infrastruktur for romlige data i tråd med de kommende reglene for gjennomføring av Inspire, slik at vi blir ryggraden i SEIS,
- utvikle applikasjoner og tjenester knyttet til miljøovervåking og miljøobservasjon av luft, hav og jord ved bruk av forbedret *in-situ* og satellittbasert overvåking avledet fra GMES og GEO/GEOSS,
- sikre vedlikehold og administrasjon av systemet, levere døgntilgjengelige data- og informasjonstjenester av høy kvalitet, og
- kontinuerlig forbedre EEAs nettsted som hovedportal for rettidig og relevant informasjon om Europas miljø.

4.2 Kommunikasjon

Hovedmål

Betjene våre primære målgrupper — Europas beslutningstakere og påvirkere — samtidig som vi når ut til et så bredt publikum som mulig gjennom et tett samarbeid med våre institusjonelle nettverk over hele Europa og med internasjonale og nasjonale medier, fremme EEAs strategiske budskap på en proaktiv og responsiv måte for å bidra til politisk og offentlig dagsorden, utvikle mer miljørelatert utdanningsmaterieil for Europas borgere, opprette effektiv toveis kommunikasjon, gå i dialog med målgrupper for å forstå deres informasjonsbehov og levere riktig informasjonen til rett tid slik at den har effekt.

Analyse

Vår kommunikasjonsstrategi er et levende dokument som er utformet for å gi Europas beslutningstakere og borgere den uavhengige informasjonen de trenger for å kunne ta informerte valg i miljøspørsmål, skape bevissthet om miljøet ved å formidle vårt budskap på en åpen og forståelig måte til et så bredt publikum som mulig, øke bevisstheten om viktigheten av miljøutdanning i hele Europa, samt styrke Miljøbyråets og dets nettverks profil som de sentrale leverandørene av rettidig, målrettet, relevant og pålitelig informasjon om Europas miljø.

Tiltak

Vi skal nå dette målet ved å:

- skreddersy våre produkter for flere formål og publikum og bruke mange kanaler til å formidle dem,
- møte etterspørselen etter kortfattede og lettleste presentasjoner av de viktigste budskapene i våre produkter, som er et felles krav fra alle våre målgrupper, både eksperter og generalister,
- investere i multimedieinnholdet på nettstedet vårt slik at det blir en anerkjent global portal til rettidig og relevant miljøinformasjon om tilstanden og utsiktene for Europas miljø,
- integrere våre kommunikasjonsinitiativer med miljødagsordenen til Europakommisjonen og Europaparlamentet, det sittende formannskapet i Rådet og allmennhetens interesse i ulike deler av Europa,
- utvide vårt nedslagsfelt så det dekker flere sektorer som er involvert i utformingen av miljøpolitikken, samt i forskning og utdanning for å oppfylle deres behov for miljøinformasjon der det er mulig,
- styrke og utvide vårt medienettverk og bruke det til å mangedoble effekten av vårt budskap og øke synligheten av Miljøbyrået som en sentral leverandør av miljøinformasjon,
- bygge opp et ende-til-ende-kommunikasjonsprogram i Miljøbyrået, som fremmer solid intern kommunikasjon og kommunikasjonsopplæring for EEAs ansatte,
- gjennomføre en mer målrettet mediestrategi, velge de mediene vi ønsker å arbeide med avhengig av hvilket budskap vi ønsker å formidle og hvilke målgrupper vi ønsker å nå,
- skape spesielt nettbasert utdanningsmaterieil,
- styrke kommunikasjonen med det yngre publikum ved å tilpasse EEAs hovedbudskap i ulike produkter slik at de er egnet for barn og mer generelle utdanningsformål, og
- overvåke effekten av våre tiltak for å sikre toveis kommunikasjon og dialog.

Budsjettprognose

Budsjett			
År	Grunntilskudd fra EU	Bidrag fra medlemmer utenfor EU	Samlet budsjett
2009	34 560 000	5 067 000	39 627 000
2010	35 251 000	5 101 173	40 352 173
2011	35 956 020	5 135 976	41 091 996
2012	36 675 140	5 171 415	41 846 555
2013	37 408 643	5 207 500	42 616 144

Staffing	
År	Fast ansatt personell
2009	178
2010	183
2011	183
2012	183
2013	183

Grensevilkår og budsjettforutsetninger

- 2 % økning i grunntilskuddet fra EU.
- Øremerkede inntekter fra andre generaldirektorater er ikke med i samlet budsjett, herunder 3 mill. EUR til GMES (Global overvåking av miljø og sikkerhet) (2009–2012) og 5 mill. EUR til ENP (Den europeiske naboskapspolitikken) (2009–2012).
- Ytterligere 5 personer ansatt på kontrakt for GMES er medtatt for 2010–2013.

Det europeiske miljøbyrå

Det europeiske miljøbyrås strategi for 2009–2013
Flerårig arbeidsprogram

Luxembourg: Kontoret for De europeiske fellesskaps offisielle publikasjoner

2009 – 42 s. — 21 x 29,7 cm

ISBN 978-92-9213-031-2

DOI 10.2800/20992

Det europeiske miljøbyrå
Kongens Nytorv 6
1050 København K
Danmark

Tlf.: +45 33 36 71 00
Faks: +45 33 36 71 99

Nettsted: eea.europa.eu
Henvendelser: eea.europa.eu/enquiries

ISBN 978-92-9213-031-2

